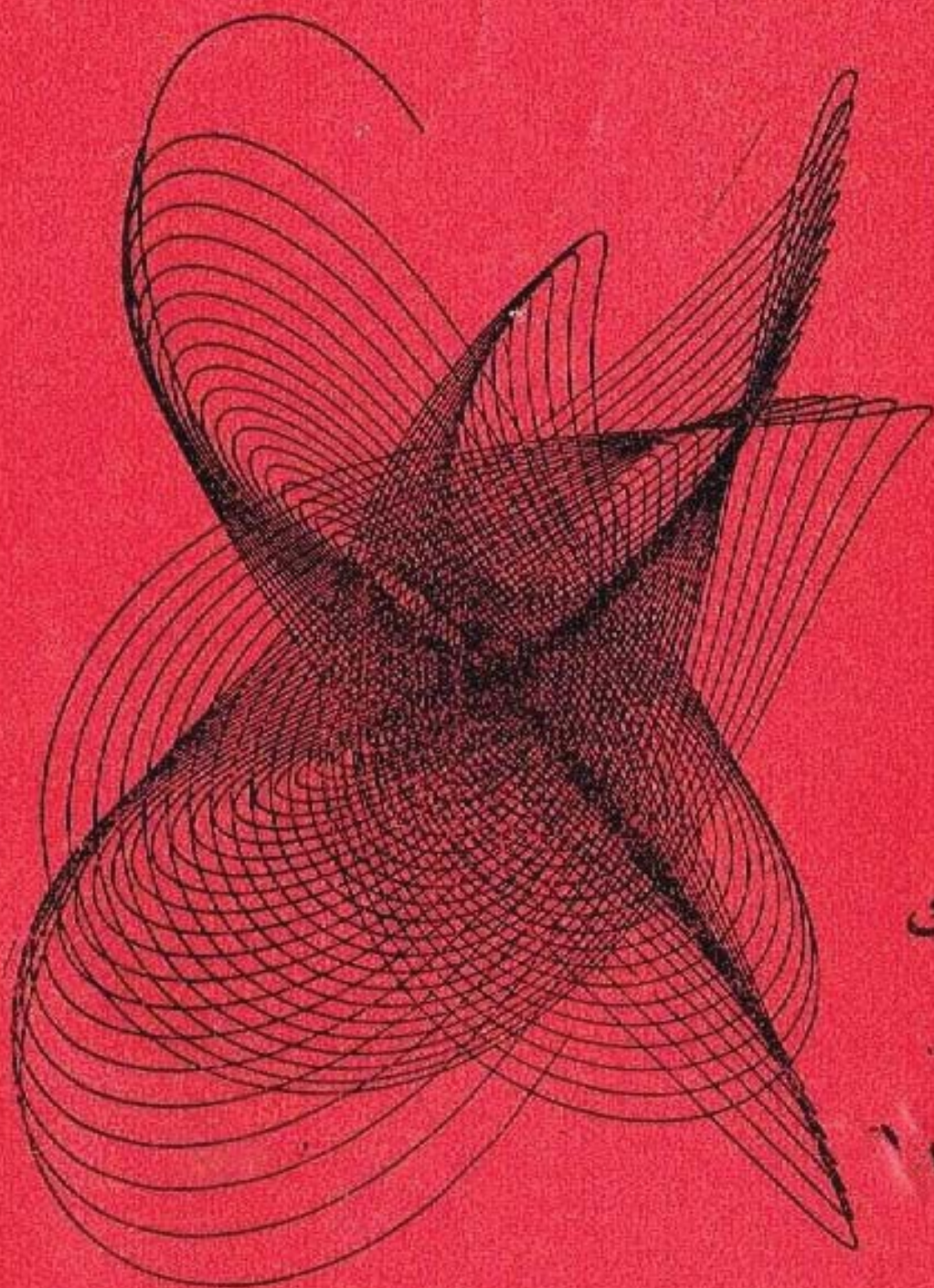

دەنگىن مەھ

دەنگىن

ت. ۱

۱۹۸۵

بەلغەمەكى تۈرەپى و رۇسنىپىرى يە

ژدهه قالی - ۲۰۰ - ن. مایه ری' دیار به -

P
۱۹۹۷/۱۲

دینکچه

بدره دهه کن توره یی و روشنبیری یه

دهوک - ژ (۱)

۱۹۸۵

جایخانا (الحوادث)

ئى پەنگى بەرى خو نەدېتىن ، ژلايەككى دىنقە . . . رەخ و روپىن مە ھوسا
تى دگەن كۆكىم تۈرەقان ل قى دەقەرى ھەنە . . . لى ب راستى دىشەنە
لى گەر راستى بە ، رۆزنامە گەريا بۆيە ئارنىشە و ماھى وان بەرزە دكەت
نەمازە رۆزنامە گەرى بەكە ژرىنكىن سەرەكى ژبو بەلاف كرن و بلند كرنا
بلا رەوشە ئىبرى يا مللەتى . . . لەورا گەلەك زفەر ايه بويته بەدەينى .

دەمى دېتىن تۈرەقانىن گەنج ، نە نيازامە لاوۋەككى چار دە سالى بە
يان ژنوى يى دەست ب تۈرەبى دكەت . . . نە . . . دېت يى چىل سالى
بت ، لى دتۈرەبى دا يى گەنجە . . . ديسان بىر ژقان تۈرەقانان ئەون مشە
ھۆزان ، جىرۆك : شانۆ ، زانست : فەكولان . . . ھىد ، د رۈبەلېن
رۆزنامە و كوفارىن كوردى دا بەلاف كرىنە ، بىر ژ دەھ سالان ژى -
خزمەتا تۈرى كوردى كرىنە لى ديسان ئەم ب گەنجى دزانين .

بەرى نەو ھەر كەسى ھۆزانەك نىسبىايە ب ھۆزانقانى . . . دھانە
نيسىن ، چىكى كىم كەس ھەيون بويته ب تۈرى كوردى كىر بايە . لى
ئەفرۆكە ل ھەر دەقەرەككى ب دەھا تۈرەقانىن گەنج ھەنە . . . ژفى
ھز مارتى ژى پىشىركى ھەيە يانكو ھەيلەل يى دى خوپىر ب وەستىت ، بىر
بىخوينت : بىر بىقىست ، لەورا ھەريەككى بىمىت دگەل كاروانى تۈرەبى چ
ژتۈرەقانىن جىھانى كىم تر نابت ئەگەر زىدە تر نەبت .

مەر جا سەرەكى دھۇمارا بەككى دا يان گەبشىن ھەر ھەر
دخوسەرىن ، خوب چ دەزگەھ و رىكخراوانقە گرىنى نەدەين يانكو
بشيانا خۆ بشىن چەند ھزمارە كا ژى چاب بىكەين و پىشكىشى ھەر
دلسۆزەك و خاندەقانەككى كورد بىكەين ل ھەر قولچەكا دىنى بت - يانكو
نەب شيانامە قان چەند ئاقاۋ بەس بەلكى بشيانا ھەر تۈرەقانەككى ب بەرھەمى

خو پشكدارين د گهل مهدا بگهت •

لني يا ههزي گوتتي به بيزين نهف توره فائين پشكدار دهزمارا به كني دا
بهك دهنگ بون ، بوقي كاري و ب بهك دهنگ زي گوتن نهف دبه رهه فين
بو ههز كاره كني پرورزه بنديفتي بت • نهفهزي جهني شانازي يا مه هه ميانه •

لدويماهيني :- هيفي دارين بفي كاري بچويك بشين خزمه تا په يقا
كوردى بگهين ، دلسوز و خاندنه فائين كورد رازي بگهين و ... ههز
بو ... پيش ... !! -

دهنگي مه

هه و نامه ي كنيتر

رەخنە و كارى رەخنە گرى

يىزانى ئالىخاننى

بىي گومانە كو بايهخترين و فەرتىن دەر گەھ د توره بى دا دەر گەھى
رەخنى و شروۋە كرنى يە ، چىكى ھەر نىسە ئانە كنى پىنقىسى خو
ھەلگىرىت و بەرھەمە كنى بىنقىسىت پىنقى يە بەيتە ھەلسەنگاندن ز لايسى
شارەزايە كنى توره بى قە • ئەگەر توره تەرازى يا رەخنى نەپىت ، دىت
لەنگى تىدا ھەين بىي چارە سەر كرن مفايىتى وى بەرھەمى كىم دىت ،
بەلى لقىرە پىيارەك ھەيە : ئايا ھەمى كەس د شىن رەخنى بگرن ؟ يان ھەر
يە كنى ئەفرۆكە لەسەر رۇبەلنىن رۇزنامە و كوفارنىن كوردى چەند رىزكەك
بەلاف كرن ب نافتى رەخنى - رەخنە گرە ؟ ئايا بۇجى رەخنە گرى مە د
فى ھەتا نھۇ د ناف تورى كوردى دا پەيدا نەبۇيە ؟ •

ھەلەت مشە رەخنە بىي بەلاف دىن لەسەر رۇبەلنىن رۇزنامە و كوفارنىن
كوردى بنايەتى د [رۇزناما ھاو كارى] دا ، بەلى دى شىن بىنزم ••
تەرەخنە ، بەلكى باھرا پىر نىبسانىن بىي بەھانە نىقەك شەپرە نىقەك نە

۰۰ ۰۰ نه ژ بو خرمه تا توری کوردی به ، بهلکی ژ بو شکا تدا نفیسه فانی به ،
 نهو ژی نه ب شیوازه کئی زانستی بهلکی چه ند په یقه کین فیک نه که فینه
 فیک نیخستین و روپه له کئی داگیر کړی . د یسان کاودان و بساری
 رامباری ژ لایه کی فه ، چاپ و روژنامه گوری ژ لایه کئی دن فه : لئی
 یاخویا و مروف گه له ک هه ست بی دکات پلا روژنا کیری یا ملل دنی به ،
 نهف هویو گه له کین دن بی د بویه نه گه را په یدا نه بو نا وی رخنه گری
 مه دفی ۰۰ نه مازه باری رامباری دپته نه گه را به رفره هویو نا بیر و باوه را ،
 دپته دویر بوون ژ مروفا به تی ، نهو ژی دبت دویر بوون ژ رخنه گری مه
 دفی .

رخنه هوسا بسانا می نینه بهلکی وی ژی مهر جین خوین هه ین .
 لقره نیازمه ب فی گوتاری نه نهوه خوب کیشین [رخنه و
 خاندنگه ین وی] : بهلکی نیازمه [رخنه کوردی و ناریشین هه فچدرخ] ن:
 هه ک مهر جین پد فی - هه کین باوی - دست یشان که ین وه کی خویا
 رخنه گر پد فی هه ژماره کا باشا نقشه لسهر رخنه خاندین ۰۰ ، ديسان
 دفی شاره زایه کا باش هه بت لسهر گشت دهر که ین توره سی ، نه مازه
 نه وی رخنه لهوزانی بگریت دفی ژ هوزانفانی شاره زا تربت ، نه وی
 رخنه لسهر چیرو کئی بگرین دفی ژ چیرو ک نفیسی شاره زا تربت ،
 نه وی رخنه لسهر هه بهر هه مه کئی بگرین دفی ژ خودانی بهر هه می
 شاره زا تربت . یان - بکیماسی ته مه ت خودانی بهر هه می بزانت یانکو
 « علمیا » دفی شاره زا تربت نه بشیت وه کی نفیسه فانی وی بهر هه می
 بنیست . ديسان دی شیم بترم رخنه گری (مهوه یه) کا هه می هه تا
 بشیت رخنه بگریت . لقره نابت به کئی گه نیج د توره سی دا نقشه کسا
 فلسفی رخنه بکات ، نه گه ر بکات ژی ۹۹٪ بی سهر که فنی نابت .
 راسته مهرج نینه هه ریه کئی گه نیج د توره سی دا یقی سهر که فنی نابت

د رهځنې دا : بهلې رېژه کا کیمه ، نه مازه بلا ره وشه نیبریا ممله تی مه تندا
• دژیت •

شینوازی نقیسانې [اسلوب الکتابه] ناستی نقیسه فانی خویا د کهت ،
دقی ب زمانه کتی ب سانا هیی نوره ی بنقیست ، هر لدویف زاراغا
نه گهر ینت یان ههک په یقین نوی چنکری ینن گه لهک گران بکار
نه ینت •• نه مازه نهرم بنقیست یانکو بئی جوفین ، بئی رهقی ، بئی
دل رهشی •• چنکی رهځنه گر دقی له نگیین به رهه می نقیسه فانی ده ست
نشان کهت ب شینوازه کتی زانستی لی نه گهر ب نه زمانه کتی رهقی نقیسا دی
دلې خودانی به رهه می ینت - دیسان خاندان زی پی نه خوش دبت ،
بهایی رهځنې د هینه خار • من مراده دقی سورشا توری کوردی دا نه ز
رهځنه کا توره ی یان هه تا یا زمانی بخوینم رهځنه گری نیریش نه برنه
هر نقیسه فانی خودانی به رهه می - محاربا - وی نه کربت : به رهه می
وی د بهرین خوفه نه دابت • نهغه زی نه گه را کیم رونا کیری پی به •

دقی رهځنه گر ب دروستی د ناهه روکا به رهه می بگه هیت یانکو شیان
شروفه کرن و هله نگاندا [رهځنه گر تا] وی به رهه می هبت •••
له ورا بهس ینه رهځنه گر جاره کتی به رهه می بخوینت چنکی دی ب
سهرقه - سهرقه ینگه هیت و لدویف ینگه هشتا خو وی به رهه می ده ته
به رهځنې و نقیسه فانی گونه هبار کهت •

دیسان دقی رهځنه گر بزانت رافه ز په یقا رهځنې چی به ؟ یانکو
نار مانج زی جیه ؟ بوجی رهځنه دهته گرتن ؟

(رهځنه) وهکی خویا بوی شروفه کرن و گه ننگه شا هر
تشته کتی به ، مفای وی زی وهکی خویا - به دهی - دوه رجین سهره کی نه
ده می به رهه می ب شینوازه کتی زانستی ز لایبی ساره زایه کی نه د هینه

شروفه کرن ، یا نکو دەمی د کهڤینه د تەرازی یا رەختی دا . . باشی و
 لەنگین بەرەمی خویا دین [کونیازا مەب بە یقار رەختی ئەو] وی دەمی
 ناستی نەیسەفانی خویا د بت ز لایەکی دن فە ناستی بەرەمی خویا
 د بت . ئەفە نەیسەفانی خودانی بەرەمی مفا زئی وەرگرت . چنکی بو
 بەرەمی د دویدا بەرەنگاری هەمان لەنگی و هەمان نارێشە [مشکله]
 نابت ، ز لایەکی دن فە خانەدان مفا یی زئی وەرگرت ، چنکی بستی
 رەختە سەر بەرەمی د هتە گرتن نافر وکا راستی بو خویا دبت ؛ ژبلی
 قی چەندی دفتی رەختە گر گەلەکی دل بزین بت ، دفتی گەلەک هویربت
 لدور راستی بگەریت نه ز بو نیازە کا کەسی [شخصی] بت . بەلکسی
 ز بو خزمەتا تور مەب بت . . نەسازە دفتی رەختە گر دەمی رەختا خو
 دنیست لەنگی یا نه کەت . یان نەگەر بکەت دفتی دکیم بن . چنکی گەر وی
 ز خودانی بەرەمی بشر کرن دئی چ مفا زئی هیت وەرگرتن یان بوجی بە
 وی روبەلئی روژنامی داگیر کەن بئی مفا .

مینا گەلەک نەیسەفانان خو بەرەختی ئیسا بەدەر ز ۱۹۷۶ - ۱۹۸۴ ،
 کو مە هەمیا دیتن هەنەک گونەهین مەزتین کرین د گەل توری کوردی دا ،
 هەر دئی تو بئری قان توفە رەختە گرا ئەف بەرەمی هە هەر نەخانەدی
 یە - هەما بەکئی لەسەر جادی ، ل جاییخانی یا بو بەحس کری - هەند د بئی
 سەر و بەر . . بئی راستی ئەو بەرەمی شروفه کری . . جوفین زئی ب
 سەرچی خودا ؛ ئەز دبیژم نه پندئی بە ئەف شیوازی رەختی بمینت . ز فی
 جورئی رەختی (بەیان هزمار ۸۴ / ۱۹۸۳ - روبەلئی (۱۰) ئی چەند
 بیرو هزرەک هاوکاری ۷۱۲ وتاری شاتوی کوردی و رێباز و
 داخاز و چەند تیینی بەک ، بەیان هزمارا ۵۲ / ۱۹۷۸ روبەلئی (۲۱-۲۳) ئی
 وەغەرەک د تاف (ئەفین) دا - هاوکاری ۲۹ / ۳ / ۱۹۸۴ - ئەی کئی ئەلئی

نهمی تو له یناوێ زمانی یه ککر تووی کوردیدایه ههر چهنده بهرسفه کا
زمانه وانێ به بهلی ئهف په یفته ناکونجیت دکهل جیهانا رهخنی دا - جیهانا
مروفایه تی دا) ئو که له کین دن لێ نیازمه نه دهست نیشانکرنا ئان رهخنایه
ئه د مشه نه .

ئهف توفه رهخه گرین به رهه مین نفیسه ئان ب که یفا خو رافه
دکهن : د بهرین خوفه د دهن یانکو لهر شکسته نفیسه ئانی د که رین
ناپزنی رهخه گر - نا پزنی روناکبیر ، جنکی رهخه گر دفتی ژ جیهانه کا
روناکبیری ژ دایک بیت به لکی دپزنی ، نه زانی کنی عهشاییری جنکی
رهخا وی نه مفای د که هیت نفیسه ئانی و خاندانه ئانی یانکو نابت رهخه .
هیقی یا من نه مانا فی شیوازی به .

ئهز دپزیم بلا کهس ب گروفا توره ی ئاخفتین خوین توره سات
نه که هیت . . یانکو بلا توره ی نه که تن جهک بو نارمانجه کا دویر ژ
مروفایه تی ، جنکی نه فیان و دره و د گهل به رهه می توره بی نه فیانه ژ په یفا
کوردی . . . نه فیانه ژ ملله تی کورد ، ئایا ب ج وژدان ئان گونه ها د
که ن یان گهر روناکبیره کا ئان گونه ها بکهت یا نه زانه کا ج بکهت !!؟

توفه رهخه گره کین دن ئین هه مین گهر چهنده به رهه مه کتی بر لهنگی
بکه فیت بازاری ، گوناره کا چهنده (زک ئیش) بهیته به لافه کرن کهس خو
نیزیک ناکه تن ههروه کی شهرم ژ خودانی به رهه می د که ن یان نه وتیون خو
د دفتی وی هل که ن یان هه فالی وی به ، لێ لدویف رایا من توره یسی
راستی دفتین !! دفتی بوینه بقان ئه گه را نه که ن یانکو دفتی خو (متعصب)
نه که ن ، ئه فه چه رخی بیستی به ، جاخسی نیوترون و لیزه ره ، جاخسی
ماجی کرنا هه یقی به هه تا کهنگی ئه ف شیوازه دتی مینت ههروه کی

فەیلەسووفی کوردی و جیهانی یی مەزن ئەحمەدی خانی (۱۶۵۰-۱۷۰۷) د
بەری پتر ژ (۳۰۰) سێ سەد سالا پیش نەو د بیزیت :-

[ئەسحابی غەزەز کو گوھ ب دیزن
عەبیان ب کەرەم ل من فەشیرن
ناقا رویتی شاعری نەریزن
گەر مومکینە ینکفە قەنج بیزن
سەمو و غەلەتان نەکن تەئەجوب
تەئویل بێکن ژ بو تەعەصوب] .

ئەز دینم ئەف شیوازە گەلەکتی مشەبە ل جەم رەخنە گرتی کورد .
لێ گەر گەنجەکتی زنوی خو فیری وەستیکا د کەت کو یە کەمین جارە
چوار ریزین هوزانی یان کورمە جیرو کەکتی بەلاف بکەت قیجا تو
روپەلین روژنامە و کۆفارتین کوردی بێنە و .. بەرەف فە کولینن پتر
زانستی ، هوزانەک و چەند تیبینی بەک ، رەخنە کا سەر یی ب شیوازەکتی
زانستی ، چەند راستی بەک .. ه . د . د . د . د . د . د . د . د . د . د .
جارا دووی ئەو گەنج تەتەکتی دن نەویرت بەلاف کەت یان جی دبت خو
ز توره یی بەدەت باش ، ئەز ناییزم بلا جو .. رەخنە ل سەر بەرەمستی
گەنجی نەبت ، نەه .. لێ دەرفەتی بەدەتی داسەرتی خو ز کە ئۆزانکی
بێتە دەر دا بزانی توره جی بە - بەرەبەساری تیدا چەندە ! مسؤلیە) :
هەر گەنجە گولا باشە روژی گەر رەخنە کەری زی دفتی بەرەمستی
زوان فەرکەر یی هەمی .

رهخه گرتی مه د فنی یان رهخه گرتی دروست نهو رهخه گره یی ب
نهئی پویته ب مروقایه نیی د کهت یانکو لدویف دجت ، نهمازه کاودانین
نهنگ یان نه کهر کاودانا زی بدهین رهخه کتی بیروباوهر د مشه نه . نهفه
وی راستیی خویا د کهت نه کهر مروقایه تی د کهلدا نه بت ههر یهک ب که یفا
خو ، لدویف بیروباوهرین خو تی رهختی بگرت .

لهورا یی د فنی ل راستیی بگرتی ، بلال کهل مروقایه تی یی بجت و
د دهئی رهخه نفیسینی دا همی لاین دن بدهت رهخه کتی .

دی شیم بیزم نهفه گونه هین هو لسهر مه دهسته کا که نجا د کیمن ،
بهلکی گونه ها مه زن بو وان نفیسه فانایه نهوین سهری خو د کهل توری
کوردی دا سپی کری یانکو نفیسه فانین سالتن سیهاو چلا و هه تا شینستا چنکی
وهک نایزرن شقان بهر تی په زئی خو د دهت رین - جهین باش و ههر
نهوه بهر تی وی ز رین نه باش دزفرینت - قه د که رینت . چنکی پندقی بو مینا
خاندنگه هه کتی پیک ینابایه ، ماموستاین همی دهر که ها تیدا هه بان ههر
چهنده ماموستاین همی دهر که ها هه نه لی نرانم بوجی ینفستی وان شول
ناکهت نه فپرو که د فنی شوره شا توره یی دا پویته ب توری کوردی نا کهن ؟
... نهمازه شیانا هه ی ربوازه کتی دانن یان سیفهدت و مه رجین دهر که هین
نالوزین مینا رهختی خویا بکهن نه کهر بنفشمت نه بت ب فه کولینه کتی
به لاف کهن ههر وه کتی نه م دزاین کورده وشه بییری یامه - رونا کیری یامه - یا
گرتی دایه ب زمانی عه ره بی قه چنکی نهو نفستین نه م مفای ژئی وهر دگرین
بزمانی عه ره بی نه - ههک ژئی دا نهو عه ره بن ههک ژئی گوهرین ، ژ حهفت
زمانا یا هاتی به گوهرین . . یا هشتی عه ره یا یا گوهری به سهر زمانی
خو ، یین نه هی و ده هی نه هی د خوین - پیک - نافه روک و هونه ری وی
توره ی پیک د جت . هتا ههک جارا رافه دهیته گوهرین . دو - کاودان و

سروشتی هەر ملله ته کی ژینی دی جودایه ، یاسیی - دبت گه له ک گه نج باش
زمانی عه ره بی نه زمان له ورا گه له کاهه ره نشتین بابه تین مینا ره ختی بزمانی
کوردی بن دی پتر ده گه له سروشتی مه دا گونجیت دیسان دی پتر مفا
ژی هیتن وه رگرتن - ریزا فان ئارشان [مشکله] دی کیم بت •

که کا فان نقیسه فانان نه فرۆ که ملین خوین هیلایه لبه ر توردی
یانکو هه ر د به رده وامن ، پر بزافن دگه ل توری کوردی دا • یان چه و
بت هه کتی گیزه - گیزه کتی د که ن ، لی هه کاهه کاهه کاهه هه ر نافی
وان ناهیت بیستن : توری ده لال بی پشت گوهری خوفه هافیتی چ ب
پشکه هتتا باری تابوری چ د کاودانین ته نگ دا دژین چ مه یل لسه ر
توردی نه مایه • جبری دینقیستی وان هه ک بوی و خزمه ته کتی بو
کشیخانا کوردی ناکان ، نیازمه دقتی به یقی دا نه وه - نه م مخابیتی بی د
به ین نه ف کو فارو ریزنامه د که فه یازاری به ره مه کتی وان تیدانی نه ،
سالی دبورن •• ژیی مه جی •• نقشه کا وان ناکه فیت یازاری •
نه مازه نقیساتین وان دابه نه گه را حاره سه رکرنا هه ک ئارشان هه ف
چه رختین توردی یان یین زمانی •• کاف به یقامن نه شیرمه ته که نه ز
لی د که م به لکی گازنده کا باوه نه ز بو دیارید که م بتایه تی بو نقیسه فانین
ده فه را به مدینان •

شاره‌زایی زیندانا یه‌لماز گۆنه‌یی کورد

سمائیلن براهیم

هەر جبهه‌کێ مروف لێ هه‌بن دێ تزی ناریشه و بار و کاودانین
نه‌خوش بیت ، به‌لێ ئه‌ف ناریشه و بار و کاودان ، نه‌ بو هه‌می مروفانه ؛
لێ بو هنده‌ك كه‌سین به‌له‌نگاز و بێ خودانن • زوان جه‌ین مروف لێ
دمشه و د به‌لاف و بێ خودان کوردستانه کو هه‌تا نوکه‌زی هه‌ر دێ
خودانن ، زقی به‌له‌نگازی و بێ خودانی که‌له‌ك ناریشه بو په‌یدا دین و
دینه نه‌گه‌را هندێ کو ب هنده‌ك کارا دزی نه‌یار و دوژمنان رابن •
ب تایه‌تی ب رابونا نیشانده‌ان و نقیبین و به‌لافکرسی ب ره‌نگه‌کسی
به‌رگری • ب فی ره‌نگی که‌له‌ك مروفین به‌له‌نگاز هاته‌ نیاسین و جبهه‌کێ
تایه‌تی بو خو گرت دناف ملله‌تی دا و هه‌روه‌سا هه‌تا هنده‌ کا دناف جیهانی
دا زی مینا (مه‌لایێ جزیری و خانی و عه‌ره‌یی شه‌مو و یه‌شار که‌مال و
جگه‌رخوین و یه‌ لَماز گونی و ...) •

ئه‌ف نقیسه‌قان ب ره‌نگه‌کێ گشتی هه‌می ز کوردستانا تورکی نه ،

نانکو جهتي مهلائن و رابوون و پهيدا بونا گهنگنه و بسپور و زانا بويه .
ژ ديروکني يا خوبيا و ناشکاره کو چهند هزاري .. برساتي .. خارنا
نازار و کوفانان ، ديتي نه و هدرتي ديبين . زقان نه خوشي يا بالدانهک لئک
خودان هست و بير و باوه ران پهيدا ديت ب رابونا کاره کي دزي رژيمه کا
ده گهز بهرست ياکو گهلهک خودان دوز و ماف کوشتين و سندهاره دايين
ژ بهر داخاز کرنا ناشتي .

به نماز گوني ئیک زوان مروئين خودان بير و باوه ريو دقا بکاره کي
رابيت دا هست - يي کرئين خو دزي رژيمه کا جو کم دار ده رينخيت ، رابو
قهستا جيهانا شانوي کر .. دهمي زاره قاني کري د چهند فلمه کسانا بسو
خويابو کو نه قه بستي وي ناگه هينته چ نارمانجان .. له ورا ژ سال ۱۹۶۶ تي
خو چله ننگ تر کر دهميست ب ده رهينانا فلما کر .

کوردی هزار و پهلنگاز به نماز گوني ل (۱) ی گولان
(نيسان) سال ۱۹۳۷ تي ل (نه مني) باشوورتي تورکي هاته سهر
رويي قادي و دناق قهرقه ناسا ته حل و پر نزار ، ژ
بجويکيني يا خو نه خوشي ديتي نه و گه قتي به بکر گهلهک ناستهنگان ، مينا
همي بجويکين هزار دهمت ب خواندنې کر پي و دگه لدا هندهک کار و
بار کرينه وه کي گوشت فروتن ، يان فروتا له يمون و برته قالا ، کاري
دناق جنک و زه فينن په مبي دگه ل بائي خو هدا شبايه خواندنا خو پسي
بريقه بيهت . دهمي خواندنا سهر تايي و بهر هه قتي ب دو ماهي نيساي ،
قهستا کوليزا ياسايي کر ل نه تقه ره ، به لي ، دو ماهي نه نينا ژ بهر چهند
نه گه را : باشي جو کوليزا نابووري ل نهسته مبولتي و لوئري خواند ..
به لي نه و زي ب دو ماهي نه نينا جنکي گه قته دزينداني ، يشتي ده رگه قتي
گه هشته هندهک که سين دناق جيهانا سيمه ميني دا کار دکهن و ملني خو

دایتي وان و ینکفه دهست دا کارتي خو هر جهنده بدلتي دايك و باستي
وي نه بو . دفت زبير نه كه مين كو په لمازی هزاركر كو گوواره كا توره يي
گهله كا فوره و خو ینقه و دهستاند هه تا گوواره ك دهرمختي .

دهمتي چويه دناف جيهانا سينه مایي دا هه فالتی وي يسي هونه رهنده
(عاتف په لمازی) ینكوله كا مه زن كر كو په لماز وده زاره فانه كي بچينه
ناف جيهانا سينه مایي . . لي هه رما نقیسه فاني سيناريو تي . ز سالا ۱۹۵۲
- ۱۹۵۴ تي چ تشتي كه تا بهر جافا و ههست بي كر با دا لسهر نقیسيست ،
به لي نقیسي و ي بتر لسهر نازاديتي بو چنكي جوتيار و زينجه رين توركي
گهله ك پدفي نازاديتي بون .

۱۹۵۴ تي : بير و باورين وي بالدا بو رابونا نيشاندانا دگهل
خونديكاران و نقیسي كورته جيروكي .

بشي دو سالا ینكه مين چيروكا وي هاته بهلاف كرن ل باشكوبا
(روزناما نه فرۆ) يا ره وشه نيري كو لسهر خه بات و بزافا جوتياران بو
لدويف بهلاف كرنا فتي كورته چيروكي و هندك چيروكين دي كو هه مي
بهرگري بون ز چينا جوتيار و كار كه ران ههفت سال و نيقا حوكم دانا
سهر و سال و نيقا زي فه گوهازته (نفي) جهه كتي دوير - لي ل ۱۹۵۵ تي
هه فبهندي يا وي دگهل بوليسا یتك جو ب تا به تني دهمتي جيروكه ك لسهر
وان نقیسي .

۱۹۵۸ تي : دگهل (عاتف په لماز) ي كاركر و دده رهينا - ني دا
هاريكارتي وي بو . هه ر دو تي ده ليقي دا د فلمي (غزالا نه وروبا) دا
زاره فاني كر . نو هه ر ما نقیسه فاني سيناريو تي بتي ي كارتي دهره ينياتي
بكهت . هه ر ودها دبئريت : . زينداني مه ز فيري نقیسي سيناريو تي كرم
چنكي بهري هينكي من سيناريو نه دنقيستان . . .

۱۹۶۱ تی : چیرۆکه کا دی به لافکر بنافعی (هاو کیشمه یه ک بستی تهزانا) ، پاشی ده مه کی به رزه بو ، بستی وی ده می گرت و دو سالا کره دزیندانی دا ب نه گه را کهوپینا رزیمنی و لوئری رومانانا (زه فین بور گهر) نقیسا .

۱۹۶۳ تی : بستی وی ماوه ی مایه دزیندانی دا زفری سه رکاری سینهمایی و پتر د (۶۰) شینست فلمین میلودرامسی دا کارکر فلمین میلودرامسی یین بازرگانینی نه و چیرۆکا فان فلما دو ماهی یا وان یا ب خوشی به . ب ماوه یی (۵) یئنج سالا نهف کاره کر و دگه لدا ده رهینان دخواند و سیناریو زی دنقیسا ، ههروه سا دناف بائیرین تورکیادا گه ریا و فلم نیشا ریفه دین سینهمایا ددان ، وان فلما گه لکه کار لسه ر کر ب تاییهت فلمی (ب نافی لسانی) . دیسان چو دناف کاری رامیاری یی دا و ههست و بیر و باوه رین وی گه لکه کار لسه ر کر و بو هوزانقانه کئی مهزن .

۱۹۶۵ تی : دگوتی « پاشایی کرینی » چکی دناف جه ماوه رتی تورکی دا وک مروفه کئی (عادی) بو ، نه سالا به هله وانین هولبوود و نه وروبا بو . هه ر دوئی ده لیقی دا زاره قانه کئی مهزن بو دسینه ما تورکی دا . د (۲۵) فلما دا ده ور ئینابون هه می زی ده ور تی پاله وانینی نهف چه نده زی بو نه گه را هندی کوی یی سه رکه قتی بیت ، هه می دهه (۸-۶) ملیونا جه ماوه ر هه بو د هه ر فلمه کئی زاره قانی تیدا کر یا .

۱۹۶۶ تی : بستی ژ زیندانی ده رکه قتی خو ته رخان کریمو کاری سینهمایی ، ادویف کاری زاره قانی و نقیسه نانی سیناریوا ، بو ده ره ته ره کئی مهزن و گه لکه فلم ده رهینان : گورگین برسی ، هیفی ، که سین هه زار ، بابو ، پاشایی کریت ، ره فین ،

۱۹۶۸ تی : شورشا خویندکاران په یدابوو بو نه گه را هندې کو
په لمازی بالدهن بو نفیسین و دهرهینانا فلمه کتی کومه لایه نسی ب نافتی
(بهرینهان) ههروه سا فلمی (بویکین عهردی) کو تیکه مین فلمی گرتنگ
بو ژهه می لایفه دهرهینای • ده می دکومپا بیا په کتی دا کار دکر ، رتقه بهرینی
وئی په لماز دهرتخت و گوتی ته هزره کار مارکسی هیه ، ههردوی
دهلیفی دا دفلمه کی دا زاره غانی کر و ز جترین سهرد بو پورین
خو بین دروست کو لسهرد دهسته سهردی و بندهستی یا ژنا کورد بو •

۱۹۷۰ تی : د فلمی (هیفی) دا ب دهوری بالهوانیچ رابو ، نو ده می
مهردجانا (نه دنه) بهرکفه هانی •• نهف فلمه دهرکفت جترین فلم
ل وئی مهردجانی ، ههروه سا تیکه مین فلم بو دهرکفتی په ژ دهرقه می
تورکی • دیسان فلمی (بابو) هاته بئشکیش کرن ل قاهره ل مهردجانا
(هفتی یا فلمین تورکی) •

۱۹۷۱ تی : مهردجانا (نه دنه) هاته گرتدان و ههردی خه لاتین
تیکي فبهردی سلمین په لمازی کهتن سهو زی : فلمی (سنی گوتن)
خه لاتین تیکي ودرگرت و فلمی (سازار) زی خه لاتین دوی و خه لاتین
سینی زی بو فلمی (برسانی) • بهلنی نهف بریاره هاته گوهارتن و دا
تیکي دی ، لقی دهلیفی دا جهماوه ره کتی زور بو په لماز گونی په یدابو •

هونه رهنه تی مه په لمازی هاریکاریا کومه لارادیکالی یا دکر و - دو
سال حوکم دانانه سهرد ، دفی ده می دا هنده ک جیروک نفیسین و بیچک ز
سیناریوا فلمی (هه فال) •

۱۹۷۲ تی : فلمی (سوبه روژا دو ماهیته) دهرهینا کوفلمه کتی
بولیسی په باسی قوناغین گرتنا ساتین ۹۷۱ - ۱۹۷۲ تی دکهت ده می تورکی
هیرش بریه سهرد (قوبرس) • دیسان ده می خویشاندانا خویندکاران

بهیدا بوی وی زی پشتگیری یا وان کر ، زبه ر فنی نه گهری حهفت سال و
نیقا کره دزیندانی دا •• باشی ژ زیندانه کنی فه گوهازته زیندانه کا جهنگی
ل (سهلیسی به) • لقیره گهلهک جیروک لسه زیندانا خو نقسین و دگه
هنده ناما و گوتی (نامیت سهلیسی بی) • ههروهسا ماوه به کا کیم نهبت ژ
زینی خو بی دی هه می دزیندانی دا برهسه ر •

ل مهره جانا (نه دنه) فلمی (بابو) خهلانی تیکتی فبه ر کهت دگه
خهلانی رهخه گران • و فلمی (بی گوتن) ل مهره جانا (فینسیا) خهلانی
رهخنا جهانی و فلمی (هینی) ل مهره جانا (غرونوبل) خهلانی داد گهری
نایبه تی وهرگرت ، نه فی فلمی گهلهک ناریشه ل رینکا داد گهرین تورکی
بهیدا کرن •

۱۹۷۴ی : بارو کارداتین تورکی ب به ریکفه هاتن و بو نه گهرا
دهر کهفتا به لمازی ژ زیندانی : بشی دهر کهفتی سیناریوا فلمی (هه فال)
ته قاف کر و دهرهینا ، باشی ل بازسری (یومورتالیک) ل زبیری یا
نه نادولنی فلمی (بی نارامی) دهرهینا •

دهمی تیقاری یا ژ کاری دهاته فه دگه ل هه فالین خو دهر دکهفته ژ
دهر فه و ل چایخانه کنی گفتو گو بهک ل نابهرا وی و داد گهره کی به یدابو و
بو نه گهرا کوشتا داد گهری • دهمی به لماز بریه داد گه هنی ، نه دهیلا کهس
بیچه نک داد گهری ژ بو پشتگیری یا به لمازی و داخازا وان نه و بسو کو
به لمازی بکه نه دزیندانی دا • (ههژده سال) حوکم داناسه ر دگه ل کارین
نهخوش ، ههروهسا بو نه گهرا هندی کو فلمی (دو دلی) ب دو ماهی
نه نیت • لنی دهمی (فیستقلا فلمیت تورکی) هاتیه گریدان ل (اتناکیه)
ستی خهلات بو سنی فلما دانان کو چترین فلم بسن دسینه ما تورکی دا ،
ههرستی خهلات فبه ر سنی فلمین به لماز گونی کهفتن نهوژی : فلمی

(نهنگن) خه لانی ټیکنی وەرگرت ، فلمی (دهر به دهر) زی خه لانی دوی
و یی سیتی زی بو فلمی (هه قال) دهر که فت •

۱۹۷۷ئی : دهمی مهره جانا (بهرلین) هاتیبه گریندان خه لانی
ریزگرنتی دا به لمازی ب ههمی فلمین وی پشکداری ټیداگری چ
زاره قانی و نفیسنا سیناریو تی یان زی دهرهینان •

۱۹۷۸ئی : ب ناشکرای دگوت : هه ر گافه کا من بقیث بیی
دهره سهری نه ز دشیم دهر که فم ، به لئی نه ز هزارا فان کارا ناکم • •
جنکی کار و یارین وی ههمی ب دروستی برتفه دجون ، سیناریو
دقیسین و ههمی رټیکن دروست کرنا فلما دگوتنه هه قالین خو بو ب رتفه
دبرن و ب دهرهینانی زی رادبون • ب هاریکاریا هه قالی خو (شهریف
گورنی) و (زه کی نوکنانی) سیتی فلم دهرهینان دزیندانی دا • فلمی
(جهله ب) کو زه کی نوکنانی دهرهینا لسه ر کوردین تورکی بو و نه ف
فلمه ب ناف و دهنک ترین فلمی به لمازی به دگهل فلمی (دوزمن و
پنک) • • یی ټیکنی هه رزه کی نوکنانی دهرهینای و یی دوی زی شهریف
گورنی • نو کومه له کا جیروکا دزیندانی دا نفیسنا و نافسی وی کسه
« جیروکا بو کورئی من » کو ز دهه جیروکا پنک دهیت و دنا به را شهس
سالادا نفیسنا نه •

۱۹۷۹ئی : و وزارتتی بریاردا به لمازی ژ نهسته مبولتی فه گو هیزنه
بازیره کتی دویر - دورگه یی ټیسرالی - جنکی رژیما و لانی وی گه له ک
زی دترسا و هه ر ج زیندانا چوبا ټتفه گرتی ههمی داخو دینه دگهل و
هاریکاریا وی دکر بو به رکفه ټینانا فلما ن ، به لماز دټیریت : • مه خو ب
به رکفه ټینابو و نه م (۷۰۰) گرتی بوین ، نه گه ر به قیابا نه م ههمی پنکفه دا
دهر که فین • • دهمی ههست یی کری هتزا نایبه تی یا دهریای ټینا کو ههست

گهشتی بین جهنگی و دو هزار سه ربارسون همی رهمین دورگهی
 گرتن . . ناریشامه نه گرتن بو ، ب چ رهنکازی مه هزارا رابونتی و
 دهر کهفتنی نه دکر . ته چار بون چاره کادی من فه کوهیزنه فه . هه
 دغی سالی دا که لهک نه ساخ بو ، بدلنی رتفه بهرتن زیندانی نه دوران بیه چ
 خسته خانان چکی ژنی دترسیان ته کو بره قیست هه لبت نهف رویدانه
 ژنی بهری به نه زیندانا دور که یی لیرالی پهیدا بو - شش حهفتی یا هینلا
 دجهدا هه تا وی زیندانی دهر که هنی خو ل په نماز گونینی کورد نه کری .
 هوسان دهمی مهره جانا (بهرلینی یا جیهانی) په یدابوی نهف خه لانه دانه
 په نمازی زبهر کاری وی بی دروست و بیهجه . . فلمی کاتولیکی بی
 جیهانی ، مهره جانا فلمی جیهانی ، داد که ریت مه زن ، سیتا زیری و . . .
 هه روه ها ب فلمی (جهله ب) خه لانی به لکه نامه بین سینه مایا به لیجیکی
 وه گرت .

۱۹۸۰ تی : ل ۱۲ تی که وچرینا (ایلول) تی دهمی گوهرین (انقلاب)
 په یدابوی فه گوهازته زیندانه کادی ل دور که یه کی ل (دهریا مهره مه)
 هه ر وه که بهری نو که په نمازی گوتی : « ته چار بون چاره کادی من
 فه کوهیزنه فه » . هه روه سا خه لانه کی مه زن ل مهره جانا (فالانس) ل
 نه سپانیا داد که را دا په نمازی ب فلمی (دوزمن) ل مهره جانا بهرلینا
 وه لانی . دگه ل فی جهندی فلمی (ریک) ب بهر که نه ئینا و هه فالسی وی
 شریف گورنی دهرهینا .

۱۹۸۱ تی : هه روه سال له ندهن (مهره جانه که هاته گرتن دان و فلمی
) (جهله ب) پیدا دهر کهت ب چترین فلمی هزر گرتنی بو زریان و
 باشه روژی . . باشی خه لانی (فینیا) یا به لیجیکی داینی و رهمه گران
 دگوت : « گرتن گرتن دهرهینه ری سینه مایی به دجهانی دا » .

ل چریا تیکی دەمی ژ زیندانی دەرکهفتی بو بیهن - فەدوانە کا کورت ،
 نەزفیری وی جەمی ژنی هاسی و بخو جیهانە کا دی هەلبژارت یا کو ب
 نازادی و خەریبی . . قەستا ئەوروپا رۆژانفا کر دکەل ژنا خو و دو
 بچوویسکا . ژفنی هەیفنی (چریا نیکی) وەرە (٤٢) سال و
 حەفت هەیف حوکم لەسەر دانان و زبلی هەندەک گوتنن دی کو دکوتن
 ئەوزی (١٠٠) سالن دزیندانی فە . بو فنی چەندنی یەلماز دینزیت : « ئەفە
 شەرە دنابەرە من و واندا . . ئەو دەولەتن و ب هەمی چەکی خوی
 شەری دکەل من دکەن ، نو ئەز هەر چەندە بی بی چەکم بەلجی وان نادانم
 هیزە کا مەزن . . ، نو رژیما نورکی پیناسا وی ژنی ستاند و هەمی فلم و
 نفسشت و وینین وی قەدەغە کرن ل تورکیا .

١٩٨٢ئی : ژ (١٣) چریا تیکی دەست ب دەرھینانا فلمی (دیوار) کر
 کو شورشاً بچوویکیە دزیندانی دا ل ئەنقەرە ل سال ١٩٧٦ . ئەفە
 تیکەمین فلمە دەرھینای بشتی ژ زیندانی دەرکهفتی . دەست بی کسرتا
 کاری دفی فلمی دا هەمی ژ پالدانا (مارین کورتیز) ی بو کو یەلماز ب
 دەرھینانا فی فلمی رابیت . وەلنی مەزترین و ب ناسف و دەنگ ترین
 خەلانی یەلماز گەشتی بی و وەرگری ل هەیفنا جوتانی (مایستی) ل
 مەرجانا (کان) ١ سینه مایی بو ل پاریس . . کو خەلانی زبیری بو ب فلمی
 (ریک) و ئەف فلمە ل گەلەک هۆلین سینه مایی ل پاریس هاتە نیشانەدان .

١٩٨٣ئی : ل تیکی گولانی فلمی (دیوار) ب دو مایی ئینا و هاتە
 نیشانەدان ل گەلەک هۆلین سینه مایی ل (لەندن) . نو رۆمانا (مافین
 یوریگی) دەر - ئیخستە بەر دەستی خواندەفانا هەر ل پاریستی . پاشی ل
 (٢٤) بی رەشە مەهی دکەل هەفالتین خو یند کوردبیت فەگوهارتی -
 [المؤسسة الكردية] دامەزراند کو بەرگری ژ رەوشە نیری یا کوردی

دگر نهفا کو تورگیا رینکی لی دگریت ههروه سا لسهر هه می مله تسی
 تورکی و نازادی یا وان چنکی دقین زبیر نه کهین ده می یه لمار دبیزیت ..
 « زیانا من هه می نه بو هونه ری به .. به لکی بو نازادی یا مله تی زی یه »

۱۹۸۴ی : یه لمازی گوتبو : من دقیت نهف تستی نه ز فیربویم بو وان
 فه گو هیزم یانی دئی کولانی خو هلکرم وچم .. به لئی راست دگوت تستی
 فیربوی نیشا مه دا و کولانی خو هلکرت و جو ، ل (۹)ی که وچه رینی ز
 دویری و لانی خو ، ب کول و کوقان فه ، ب خه ریبی و دل سوتن ، ب
 نیشا سه رده تانی سه ری خو دانا و نه را کر ، هه ر چه نده گوت بو .. دئی
 هه ر روژه کئی زقرمه و لانی خو .. به لئی یا مرن بله زتیر بو چو و
 نه زقری و لانی خو .. و نه که هشت سوز و په یمانا خو بجه بیت .

زیده ر :

۱ - مجلة [کل العرب] : العدد ۴۶ الاربعاء ۱۳ تموز ۱۹۸۳ / ص ۴۸ - ۵۳ .

۲ - مجلة [الدستور] : العدد ۲۹۶ الاثنين ۲۵ تموز ۱۹۸۳ / ص ۴۸ - ۴۹ .

۳ - کوفارا [کاروان] : هژمار ۸ گولانا ۱۹۸۳ / ب ۷۵ - ۷۶ .

۴ - مجلة [الصیاد] : العدد ۱۹۷۶ السنة ۳۸ / ۱۷ - ۱۴ ایلول ۱۹۸۲ / ص ۴۲ - ۴۳ .

۵ - مجلة [اسرتی] : العدد (۹) ۲۴ تموز ۱۹۸۲ / ص ۶۶ - ۶۸ .

۶ - مجلة [التضامن] : العدد ۱۳ السنة الاولى / ۹ تموز ۱۹۸۳ / ص ۶۸ .

- ٧ - مجلة [كل العرب] : العدد ١٠٨ الاربعاء ١٩ ايلول ١٩٨٤ / ص ٤٥
- ٨ - مجلة [الوطن العربي] : العدد ٣٩٧ السنة الثامنة / الجمعة ٢١-٢٧ ايلول ١٩٨٤ / ص ٥٨ - ٥٩ .
- ٩ - مجلة [الف باء] : العدد ٨٣٦ السنة السابعة عشرة / ٣ تشرين الاول ١٩٨٤ / ص ٥٦ - ٥٧ .
- ١٠ - كوقارا [كاروان] : هزمار ١٥ كانونايه كتي - سالا دوونى ١٩٨٣/ب ١١٧ - ١٢٤ .
- ١١ - مجلة [الوطن العربي] : العدد ٢٩٨ - ٢٩٩ تشرين الاول - ٤ تشرين الثاني ١٩٨٢ / ص ٨٠ - ٨١ .
- ١٢ - مجلة [الطليعة العربية] : العدد ٧٥ السنة الثانية - الاثين ١٥ تشرين الاول ١٩٨٤ / ص ٤٢ - ٤٣ .
- ١٣ - جريدة [الجمهورية] : ٢٩ تشرين الاول ١٩٨٣ .
- ١٤ - جريدة [الجمهورية] : ١٥ ايلول ١٩٨٤ .
- ١٥ - جريدة [العراق] : ٣١ تشرين الاول ١٩٨٤ .

هوزانقانی نایینی مه لا خه لیلی سیرتی

مه سعودی حسینی بوتانی

نه گهر تم بین و بهرین دیر و کا نوری کوردی تک فده بین ، دئی
که لکه هوزانقانا بین هینستا بهرین روزنامه و گو فارین ههف چهرخ
ناین وان نه ماچی کرینه • مه لا خه لیلی سیرتی نیکه زقان هوزانقانا بی کو
هینستا نه سلاف کری سه ج گو فار و روزناین ههف چهرخ ، بی کو
توزی و مشکا شده لسه هوزانین وی دکوله کین مزگه فین که فن فه ••
هوزانین هوزانقانی ناییری دئی که فه سه گو فار و روزنامه ، به لئی یا
هیرا تر میروویا ژبانا وی نه دیاره و بهرزه به !

مه لا خه لیلی سیرتی مینا خانی هوزانین نایینی و تولی فه هاندینه و
هوزانقانه کئی ناین بهروره و ز خودی ترسه • بتی نه فرق بیست و دوو
هوزانین وی هه نه چاپ کری برینوسا زمانه عهده بی ، کو (د • محمد
سعد رمضان بوتی) چاپ کری به • لدمه شقی ساله ۱۳۶۶ ک هه قهبری
ساله ۱۹۴۷ بی زا نهف بهر توکه لین ناف و نیشانین « نهج الانام » •

د • محمد سعيد رمضان بۆتى • دېشيا پەرتو كىتى دا دېئىزىت :
 دەمى من ئەف ھەر دوو باش قەمايە دىتىن يانى « ھوزانن مەلا خەلىلى
 سىرنى و « باوەرى ناما » ھوزانقانى مەزن ئەحمەدى خانى « من ب پىدەئى
 زانى ئەز چاپ بگەم دا ھەمى كەس مەقاي زى پىنن ، پىر دا زاروئىن كورد
 بەساي و مەقاي زى پىنن • نە دويرة فى ھوزانقانى ھىشتا ھوزان ھەبن
 يىت ئايىنى چونكو ئەف ھوزانە يانى « نەج الانام » كەلەك دىبەلاقن لەدەف
 مەلا و فەقيا بتايەتتى و كشتى لەھەمى كوردستانى • واتە كا تايەتتى بو وانا
 ئولى يانى « عقبە » فەقيا دخانە و ئىكى بوتىكى دىقىسى •

مەلا خەلىلى سىرنى ئەف ھوزانە بو بچويكىن كوردا نەقىسە داپتى
 قىرى ئايىنى بىن و خو زەھەمى تەباشيا بەدەنە باش • لدوماھىكا ھوزانا خو
 دېئىزىت :

خەلىل كو ئەف نەرز بىضاعت نەبوو
 وەلى ئەو ب قەرمانا ئەختى خوۋ بوو
 دوو سى لەفظ كوتن زبو زاروان
 كو خو پى قەدەن ئەو زخپ بازيان
 ئەوى ناف لىدانى « نەج الانام » (۱)
 ولاكىن كو پى متفع بن عەوام •

وېزى مينا (خانى) نەقى پەرتو كىتى دەوزاناخودا نەقىسى بە و مەرەما
 كىتىنى كا بو كىش توخم كەسانە • خانى دېئىزىت :

زپاش ھەمدو ھەلاواتان
 ئەف جەند كەلەك ز لوغانان
 قىك تېخست ئەحمەدى خانى

نامی نوبهارا بچوکان لنی دانی
نه ژبو صاحب ره و اجان
به لکو ژبو بچو کیت کرمانجان (۲)

مهلا خه لیلی سیرتی هوزانین خو بریجا هوزانین خانی قهاندینه وسا
دیار دیت کو فی هوزانقانی شارازیه کا مه زن مه بویه دهوزانین خانی دا •
باش باوه ری نانا وی خواندی به • گروهه زی نه وه دریز کا دوماهیکا هوزانا
وی وه کی ریزا دوماهیکا هوزانا خانی به یا کو د باوه ری نامی دانشی-خانی
دبیزیت :-

من و جمله نومه تا مصطفی
بی جتی تابعی مصطفی (۳) •

مهلا خلیل دبیزیت :
عفو کی نیلاهی ب صدق و صفا
بی جتی تابعی مصطفی (۴) •

لدوماهی مه هیفی ژ عه می توره فال و نقیسه فائین کورد هه به کو
توزی ژ میروویا وی داقوتین و بهر به ره کنی بی به ختین : نه وه زی
دوو پارچه هوزانین وینه یا تکی لب ناف و نیشائین (مبحث الفروض
العینه) :

نو گو ه دیره نطق و به یانا فه صح
ژبو فهرضی عه ینانه مهردی مه لبح
کو ایمان و نیسلام • سهوم و سهلات
لسه ر مالی دانانه هج و زه کات
لسه ر ژ فهرضانه نهی نورتی جان

برانی تو نهرکان و شهرتیت فان
 ههچی حکمتی شهرعی تو موحتاج بی
 زبو زانینا وی دئی منقاد بی
 تو ئیماننی باوهریا دل بزبان
 مطیع بونه ئیسلام بظاهر بزبان
 ولاکین فه بهک بینی یه کئی نابین
 موسلماننی بینی ههردوووان نابین
 تو مهعنا شههدتی کو باوهر بکی
 نهلهفظ نه گهر قادری بینی بکی
 ز کوفرتی تو بینی شک خو خارج دکئی
 وولنی نهصلنی دینی تو حاصل دکئی
 ودهکئی کو دگهل وی عمهل زی بکی
 نو ئیمان و ئیسلامی کامل دکئی
 مهعانی زبو وی نهقین کو بدی
 تو مهعبودی بالحق تونی زبلی خودی •

بارجا دووئی لب نواف و نیشانین «بحث عدد الانبیاء» دینیزیت :

چهار سهد و بیست ههزارن نهبی
 روسل سئی سهد و سیزدههن نهی نهبی
 دقورئانی بیستن دگهل ههشت دی
 کو تب سهد ئیمانن دگهل چاری دی
 ز وان ههرجی تشتی خارج دهی
 نهیسه •• نهلهم بهلکی بینی خوش دهی

نه نه علین گونه هکار و عه بیدار و زن
ز ینغه بهری را وه لئی قسمی زن
دین کو وه لئی بن کراماتی وان
ددنیائی حهفن مه به ضدی وان •

ژبدهر و تینی :-

۱ - نوبهارا سهیدایی مه زن نه حمه دی خانسی ب (۲۸) ژ تویراندنا
• صادق بهاء الدین نامیدی •

۲ - نهج الانام ب (۱۹) ژ کو مکرنا • محمد سعید رمضان بو طی •

۳ - باوهری ناما نه حمه دی خانسی ب (۶۹) ژ تویراندنا صادق بهاء الدین
نامیدی •

۴ - نهج الانام ب (۲۰) •

۵ - نهف هوزانه من ژ ریوسا عه ره بی گریه کوردی •

ژ بو ته يه . . . مشه ختي

عه بدلایي جندي

شرينا من !

هه ي بهري يا بهر دلتي من

بلال خه لکي ناشکرا بت

بلا بزاني

ته قيناته ، هيلينه کا ناکري . . .

لناق دلتي من

بلا بزاني

گهر نهز بيژم

تو پرته کي ز له ستي من . . . نه دره وه

گهر نهز بيژم

توي خه تيرا زيانا من . . . نه دره وه

بهري يا من !

من تو دقبي . . . من تو دقبي

گهر تو بي ته ير و ته وال و بقری

گهر تو بي کچ کوچه ري و مشهخت بي

گەر تو بى پروبارك ل بىباتى و قىدا بچى

ھەر دى مىنى ستىرە گەشەك ،

ل ئەسمانى ھىقى يىن من و ..

ھەر دى بىزم

من تو دىقى ... من تو دىقى

ھەر دى ھوزانا فەھونم

خەما زدلا فەپەقىم

سكرىن تىشا ھەپەقىم

دا بگەھمەتە شرىنا من

دلبەرا من !

ئەقىنا تە نەيا نووۋ

دا ئەز بىزم

دلبەر ھەرا ب نوگە نوگە

ئەقىنا تە نە ب كەپيارە

دا ئەز بىزم

ئەو ئەقىنا ب پارەيە

دوماھيا وى ھەرا ز خوەيە

قىنا تە يا دىلى مىندا گوپر و دوپرە

يا تى شىن بوى

دگەل زىي من ل زىيانى

شافتا وى ئەقىنى

يا نيڪهلي پرېشه لو کين خوينا من بوي

تيدى چ جار

نہز نکارم خوہ زتہ بکم

خوہ زتہ دور کم

تہ ناہيلم

زبير ناکم

کايا هيڻيا دجائين تہدا نه زئي دبينم

پوهنه مينا پروناها برويسى يئ

يا گهشه وه کي هيڻيا جوارده شهفي

تيدى چهوا پرنيکن قيني هندا بکم؟

•• هندی دلوهه کا خونينى ••

دلہشتى مندا مايتن

نہز وه نه کم

پس و چه بهل نلا خوہ درنيز که نه تہ •

تہ نا هيلم

زبير ناکم

دا نه يترن ء

زيان هلا و پاشقه پدهفي

هيڻي يبن من زينا تہيه

چکو جانئ

هہر توي دلہہر

هہر توي ولات

من نه زينه و نه زياره ل قئ دنئ

بيئ تہ شرين

ھەر دىي ھوزانا قەھونم
خەما ئۇدلا قەپرە قىنم
سكرىن تىشا ھەر قىنم
دا بگەھە تە شرىنا من

ئەف ھوزانە تىك بو ئ ھوزانين كو د مېھرەجانە كا ھوزانىي دال
ھەقلىرىي من خاندى ، سالا ۱۹۸۳ -

ھەۋا نامەي كىتاب

دەنگى مە

دەنگى مە دەنگى تەيە
ئىي بقرە جەنگى تەيە
ئەف كۆفار كۆفارا تەيە
تېب تېب ئ ھاۋارا تەيە
راز و نیاز ب زارنى تەيە
ھەلم و بېھنا وارنى تەيە

(س.ب)

جرفهك

ھزرگان
۱۹۸۴-۱۱-۲

گريبا مه تني .. گريبا مه تني
گرمانجيد زوري و زيري
ب گازی و هاوار و قيري
ج تالانه ؟! ... ج فدرمانه ؟!
نه فرۆ كه ته في ملله تي
(جگه رخوين) چو .. برينهك نو كهت دلي مه
خامه فري ! ژ ناف دهستي
ل مه يخانا شرين ژينتي ،
تير مه ي نه خوار ب سه ربهستي
بهرداخا وي كهت و ژ كهستي !!
هيشتا گه لك مه ي ما به تي
خوه ديك و دؤرينا دلي
ل گهرمه گهرما بزافتي

ژ سه رده را خانی که ت و رافه ک که تی

داری ل دستت هزاران

تو بزی دفنا نه یاران

دهنگی پستا بی که سانی

تو بلورا پاستی زانی

تو بی پاست و .. تو هسانی

بهند و دیواری ته دانی

بزانه تیکه که نه که تی

ناشتی خوازو تو بخیر بجی

که رناسی سه ر بایت بلند

بو ناشتی بالده نه نا

ل پوز هلات و پوز نا نا

ل وه لاتی بوکوزا فا

خه لک همی بی لگازیا ته تی

کتاب

هه و نامه ی

سۆرگولا من نه بشكفي

كهرمن بياني

نئی چاغا ، پوندك ز بیر نه کرینه
نئی سۆرگول ز بشكوشکئی نه بشکفینه
نئی ئاف هینتا لسهر جویئت مه دگرینه
بلبلئی شاد ..

تو بخودئی من نه کهینه

نئی تو دزانی ..

که نی قه د کارئی من نینه

بلبلو ، نئی نه زئی دینم

خر بچوبکیت ..

نه فی وه لانی دل حه بین

بدهف گرینه

دبه حتی تهمه ..

بلبلو ، من تی بگه هینه ،

بۇ ئەق كۆلۈت جوان و پەنگىن

د چرمىسە ؟

بو من يىزە ..

بىلبۇ ئەق دل برىنۇ

ما كەس نە .. ؟

لبىت وان نائى بگىرىنە

كوت دى پۈينە

ئەق مەفالۇ ، خەم جىنۇ

ئەق بچۈيىكەت تو دىنى

كەسى زۇل بايى خو نە

ياغ و بىستان ..

خەودىت گولان

يىت بوين دەحل

غەمى سترىنە و دپىنە

ئاف و دەراف

يىت لى ھىك بوين

چونكى پەزفان و كەراخىت وا دكوشىنە

ھەمى پەزفان و كەراخىت وا دكوشىنە

ھەوئنامەى كىتپ

خوینداری دبیته قیسان

کامیرانی بهرواری

ل گونده کی ز گوندین سهر ب کوردستانا تورکی دو کس هه بون
که له ک هه فال و هه کورین هه ف بون .. ز سبی تا چاخنی نفستی دهستی
خوه ب خوشی ب هه قرا دبوراندن ..

زه لامه ک ز وان خوه بی مال و زه فی و که رین په زی بو .. شمش
حه فت کوپ هه بون ژبلی کجان .. خودان مرؤف و بشت بو دگوتتی
(هه سن) ..

زه لامتی دی به لنگاز و بی کس بو .. ده ست کورت و بی هاتن
بو ب تنی نه و و ژنکا خوه بون دگوتتی (له وه ند) ..

لی فان هه ردو که سان ب خوشی دبوراند و دهستی ئالیکارینی بو
خه لکتی دی زی دریز دکر .. هه فالینیا وان هندا خوشه چافین خه لکی
بی پانابن .. هه میا دیتن دل په شیتی دناندا په یدا کهن به لی هنده دم و
ساله نه کارینه .. یۆزه کتی ز پۆزان لناف ئاقاری هه ردو هه فال ب شه پ

چون و نأبهرا وان گهلهك تيك چو .. ئاخفتنهك ژ فیرى يهك ژویرى
پهلیکهك و دره و هاته دناف گینگهشا واندا ، نهخیر کهرب و کین مهزن
بو .. دمهکی بهزینه ههدو قهله کا وی و ئیکا فی ، یی دار و بهران د
دانته ئیکودو .. ل دمهکی ههسنی لهوئندل ئهردی دا و بهرک داوهشانده
سهری وی و لویری تهلاش کر و گیان ژئی بر .

- گوشت !!؟ بهلئ جوان گوشت ؟

ژ بهر چ گوشت !؟

- چ دۆز ل دویف هه بو ؟

یی گومان چ ل دویف نه بو ، ب تئی یی مهزی و نهزاین بو ، هزر
نه کرن بو ،

دزکی واندا نه دچو ئیکم ژ بهر ئیک دانن ..

ههسن ل هنداف کهلهخی برادهری خوه پارهستا و گوت :

- باشه .. نهوین هه هندهك مروین و یی مه دینن .. لئ دیاره وانزی
ههزدر هۆ لهه بئن و ل شوینا فی گیان براینی و بوراندنا سالتن ب
شادی و نهوین بیته خوینداری .. دل رهشی .. فهیتی .. کریتی ..
هه یی دنزیت و دهه پئیت ههچکو جهه گئی ناا سار ب سهریدا
گری .. ژ نوی ههردو دهستین خوه ب سهری خوه دا دان و کره
قیپی و ههوار وهی لمن خولی سهرو یی ههفالو .. من مالا خوه ب
دهستین خوه شهوتاند .. دئی کهنگی ههفالهك دی هۆسا ب سانهی ب
دهست من کهفیت ..

ههی ههواره نهز دئی چ بکم .. دئی جهوا دقئ دۆزه هیدا ژیم ،

ژئی مالا مه ههمی دئی ب رهش بیت ..

ههسن ههري ديئريت و فهديريت :

- گهلۆ ما كهسي بي ههفال بوچي به .. كهس شوينا بي ز مللهتي
مرؤفي ..

ز ناخ و خوينا مرؤفي تاكریت لهو كوردا گوتيه : • بياني بدهيني
كوشتي پاني ههري فهديري ته نزاييت • ديسا ديئرن مرؤفي مرؤفي كوشتي
مرؤفي بخوت دي ههسيا فهسيريت • • فيجنا چاوان وهكي سول و
ههوال و بازاران شمهخت و تهنگه زاري في جيهاني و وهلائين بياني
بم !؟ ..

ميرك هانه مال يي سهري شوپ • دامايي • پوسيده • زفير • •
نالۆز • • شههزار • • گاههكي كوپين خوه جهماندن و شهف خهپهريه
كههانده وان زي و ههري ديئريت چ باب و مال له ويران بو • •
ههريان ب خيهتي فه بهري خوه دايني ز پهنك و سهري و چافين
وي دياربو نه وهك ههريويه • • كهري و كينا زي دپريت • •
يا بوان ماي تاخيك و تههم و مخاني بون • • دزاني ههسي
فهيت و چاف شوپ بون ل ناف گوندي • •

ههسن : بابو بهسه گوتن و فهجوين • • ز ههسي نكا دهركهت نهه
دي سبه نشتين خوه وهكي بهز و دهواران فرؤشين و فهستا جههكي دوير و
بياني كهين • • • كوپين وي گوتن : بوچي باب ؟ زبهري چ نهه دي ز فيره
چين ؟ • • ماني وي كهسي خوه نينه • • نا مرؤفين وي زي نهديا چنكو چ
بوته ب وان نهديكر و ب شهف و پؤزل جهه مهبو • • • ههسي زخوه
كرن زبهري ته • • نهزي نهفه ب سهري ناني • •

ههسن : بابو • • يا نهز پؤزهكي دزانم هوين سالهكي نزانن • •

چفت مه ئیدی ب خەلکێ ئیری ئاپاين .. ژ پەمخە کئی ديفه ژما وی یا
لسەر پۆژین خووە .. با هەکه کوپەك بو دی چهوا ژ دەستان قورئال
بين ؟!

کوپان : باب هەما که یفا تەیه .. تە ج گوت ئەم خودائین وینە ..
پۆژا یاشر مال و تەرشێ خووە قوژین و قەستا دەفەرین نخویب
کرن .. بستی چەند پۆژان ل وەلاتی عیراقی یەشین لئ هەدارا زەلامی
ل ویری زی نەهات و گوته بچویکین خووە :

- بابۆ فیرە زی هەر پارچەك ژ کوردستانی بە .. راستە خووش و
ب دەرامەتە لئ تۆبکی دەستی دوزمێ مەیه .. یا قەنج ئەو ئەم هەپن
کوردستانا سوریا و ل ویری ئاکجی بین ..

بستی ل گوندە کئی وەلاتی شامی خووە جه بون دەست هافتە شول و
کاری

ژ جوتباری و خودان کرنا تەشی .. مالەك باش لیکدا و ئافاھەك
بەر کەتی ژ خووە پانزنت ..

نەو ئەمی قەستا مالا کوشنی کەین کاجا د ج دەراق دا نە ..

بستی تەرمی لەو ئەندی قەشارتی بو گوته گوت و بی ئاخفئن دناف
بە هیداران دا ئیکی دگوت : بی نەخاری ل سمیلا دەمەیت ..

بندی گوت : مانی قەنج لئ هات .. هەکه بەنکه کئی سۆر و زەر با دا
بەسر دەری خانینی خووە قە با .. مابوچی مرقوژین خووە هەمی دانە ب وی
هەفالی ؟

هەندە کا دگوت : زۆرداری لئی مرقوژەر هاتە کرنی .. یان دبیت بی

دەستى كوشىت . . لى ھەما جاوان يىت نە يارىنى وي وە كسى بەرىنى بىنى
تەرىنى چ ب سانھى بەرزە بو . .

بىنى بەھىدار قەپەقەن زىك ما دەرزىن خوەدا و ھەر گوت :

خەلك ھەمى دىھەقن ھەر ئىك دىنى لدوینف زانىنا خوە ئاخىت . .
بەلىنى خودىنى يى مەزەنە بەلكى من كوپەك بىت رۇزە كىنى ز پۇژان ھەيفسا
بابىنى خوە ھىلىت . . ھەيامەك يىنى چو زىك كەتە نە ساخيا بچوئىكى و خودىنى
كوپەك دەلال وەك ئاقكا نىر گرىنى داينى . . وئى زى زۇر مائى زىنى كر ،
ئافىنى وي كىرە زىرەفان .

زىرەفان بو سىنلە دەركەتە ئاف خەلكى . . دىناق ھەفالىندا رىبەر و
مىر خاس بو لىنى ھەندەك جاوان كوھل كوت گوتكە كىنى دىبو دەرەھەقا بابىنى
خوەدا لىنى نە دزانى كا سەر و بىن ل كىفەنە . . .

ھەر كوپەكى دىكوتە دىنا خوە : دىنى كا بابىنى من ؟ چ لى ھاتە ؟ !

زىككىنى يا پاست نە دىكوتى . . وئى نەدقيا لاوتى بەر دلىنى وئى ب كەفیتە
ئاف ئاپىشە و قەرقەشا ز بچوئىكائى دا زىنىنى وي زى ب پەش نەبىت . .

چارە كىنى زىرەفان دىگەل ھەفالىن خوە چوبو دارا ل چىباى ب شەپ
ھانن . . ھەفاله كىنى گوتىنى : تو بەس بو بچوئىكا خورتى دىنى ھەپە تولا بابىنى
خوە قەكە گەر تو ھۇسا خۇشمىرى . .

زىرەفان ما مەندەھۆش . . لىنى خودا گوت : دىبارە كولاھە كىنى دىبن
نى كولاھى قە . . ئەف ئاخىقتە ھەمى ب نىفلن نەز خۇشتىياسى و قىانسا
نە . .

كورك زىقەرى مال يىنى تىگىزى و ئاقچاق گرىنى . . دىبىكا وي «خەمى»
ھاتە بەراھىنى ،

– شەقى و زەحمەتا داوو ...

زىرەفانى دەى نەكر ..

خەمى : تەخىرە !؟

زىرەفان : ئەفە ھەمى ل دويف بى دەنگىياتە دىن .. ھەما بلا ھەپۇ
ئىك تەعەكتى دانىتە من .. ئەفە سەد جاران من گوتە تە كا بابى من ؟ ..
تو ژمن فەدشیری قىجا يان بىزە يان ئەزى تە زى بكوزم ! ..

زىك ترسا .. پویدان و سەرھاتیا بابى وى و ھەفالى خوە ھەمى بو
فەگىرا ..

كوپك نىف زىلە .. جچىلە ھەر كەسى ب سىيلا خوە فە
نادانىت ..

ھەر وى پۆزى چەكما خوە لىكدا و ھەسپەك خوپوت كىرى و
چەكا خوە ھەلاند ..

سەبیا پۆزا ياشتر خاترا خوە ژ دىا خىو خاست و كەتە دەر و
كولاتىن خەلكى .. پاستە ئەو ژ مال دەرگەت لى نزانىت كا دى كىفە
چىت ! .. نەچارە گوند بەر گوند و بازىر بازىر ب دەتە سەرتىك بەلكول
جەھەكى ل سەر خویندارىن خوە ب تەشقىت ..

كوپك چەند زىف و زىرە كە ھەو پىر زى زانا و ل سەر خۆبە .. چ
جەنى لى دىبە مېھقان ب نەبەنى فە پىرسارا وى مالى دكەت ..

چەند مەھ پىفە چون ئەو ھەر بى دگەرھىت .. پىستى كو خوە ژ
كوردستانا توركى و عىراقى بى ھىقى كىرى پىنكا وەلانى شامى
گرتەبەر ..

تفاریه کئی ل ره ختی گونده کی دهر گهت .. یسی وهستیایه ..
برسی و تهنی به ... سهح دکه تی زه لاهه کئی ب ناهسالقه جوی دکدل دو
جیحیلان یی جوت و کیلنی دکهن ..

کوپکی بهری خوه دایی نهو فهرته زه لام وه کی زه لامین ده فهرا
بونانه ب کار و کوکی و پاپیجا خوه فه ...

زیره فان گوت : دا سلاف ب گهتی ... سلاف لسه ره هوه بن ...
شقی و زحمه بین هوه ..

همیان گوت : خودی خیرایی .. لسه جاقان لایئ سیار .. دنی
وهره ناهه کئی فه خو ..

زیره فان : نهری ب خودی نهز گهلهک تهنی مه ...
نافا خوه فه خوار .. بنها خوه فه کر ..
زه لامی سه ره گوتی :

— ها لایئ من نو ج کسی ؟ زکیفه دنئی ؟

زیره فان : نهز زی نزانم نهز ژ کیفه دتیم .. نهز بو خوه بازار گانیی
دکهم .. ههوجه بین خوه ل باتریر دقه نیم و بستی چند پروژیس دن دنی
نه گهریمه مالا خوه ...

ج تشتی راست بو نه گوت چنکو لئی ب گومانه . نه کو خوینداری
وی بیت ..

زه لام : مادهم تو نه خه لکئی فی جهی مهیی تو نهف شه فه مبهقانی
منی ...

کوپک قایل بو .. نهو و مبرک بهرف مال چون ، وان گه نجا زی
ده وارین خوه بهردان و نیرک و هه فجاپ لئی کرن بهرف گوندی کرن ...

دچه مال ، ماله كا بوشا قه پرده بالغ .. شمش جهفت كوپن هه می ب
زئن .. خودان بچوكن چهند خوشك هه نه ، دوما كوپك جویه د مالقه
هه میا بخیرهاتن گر : ل بهر خلمه تا وی پراوده ستیان ..

شیف خار ، تا دره نکه شدف پوئشتن ، برسیار ژ مبهفانی دگرن ،
سه رهانی و جیروك و مه ته لوك دگوتن ..

بو چاخنی نغستی هه رتیک جو دزورا خوه قه .. جهتی مبهفانی زی ل
کوچکی دانا زیره فان هه ری ب ترسه نه کو نه قه خویندارین وی بسن
هه روه کی ژ ساخلهت و ناخفتنا وان دیاره هشتا ب بوتانیهك بهتی دناخفن ،
نه قین خانی و به درخانی نه ، ج جار دیاره خوه زیر ناکهن ..

هه سن پابو سه جگوه ددرگهنی جهوشنی و سپرک دار و ته نه که و
مه نجهل زی دانه بشق : دهر گهن زورین کوپین خوه باش ژ پشتفه
به جنین ... زیره فان هه ری بهری خوه ددهتی و زانی نه قه نه بی
دوزه ..

زیره فان : مام ما هشتا زوی به بو نغستی !؟

هه سن : که یقا ته به مبهفانی هیزا ، خولا من ناهیت لی رهنکه سو
و دستیا بی تو ز دور هاله ..

زیره فان : نه ... نه ... خه و من زی نهو نا ئیت ..

زه لام ل جهم وی پوئشت ، کوپکی برسیار ژنی گر :

– نه ری نه ز دتی برسیاره کنی زنه کهه گر زه جمعوت نه بیت به رسف

بد ..

هه سن : ب فهدو لاوی من ..

زیرفان : نه ز دینم تو ز هنگوړی فه شیرم تان ل زاپو و ژنان دکه ی
دهرگه مان نه هیلن فه کری ، لی هر بېنا نه نهات ته نه ف هه ژمارا تستازی
دانه پست .. نه فه خیره ؟!

هسن :

ما بوته چ بیژم ؟
سه رها تبا مه دریزه
دی مه زین ته بیت گیزه
چندا بیژم هر کیمه
هندي بیژم هر هیزه

زیرفان :

دی تو بو من دیار که
بین نه گومی خو یا که
پهردا شهرمی ز سر پراکه
بهلکی میغان دهرمان که

هسن :

همی هوار دی چ بیژم
برینین بی سارین
بو فی مهقانی دهلال
داخا دلی بریزم

هسن :

بهری چندان ، سالان
هم هاینه ز بوتان
مه واری خو هیلایه
ز ترسا کوپتی د زکان

زیرەفان :

زانى خویندارى وى يە
وى بابى وى كوشتى يە
ل جەم وى پوشتى يە
ناف لخوا گوھۆرى يە

زیرەفان :

باشە ما وى كەس ھەبو ؟
يان كەسى خوە تونەبو ؟
تا هون ھەو ژى بترسن
دياره زۆر پشت ھەبو

ھەسن :

وى كەسى خوە تونەبو
بەس وژنەك ب زك ھەبو
ژ ترسا ئەوئى نەبو
ترسا مە ھەر ژىدە بو

ھەوئى نامەى كىتەب

★ ★ ★

نھو ئەم بى خەبەرىن
ژ وئى خەما خەم ھەلین
كا كورەك ئەوئى بويە
يان مرە ژ بى كەسین

زیرەفان :

ئەزى حىيەت گرتى مە
ل جەم تە پوشتى مە

چ بکم من نانی ته خوار
ته گهر نه ز کورپی وی مه

هه سین :

میرک ما یی بهه نی
دلی ژ بشتی فه پستی
دهف و لیت لی زوها بون
هه و ما بوب عه ردی کهنی

زیره فان :

گهر خوینداری هوسا نه
ب شفق و پروژ فه زمانه
ل دار و بهران نه که فیت
گهر ل وان ناخر زه مانه

★ ★ ★

نه .. نه .. نه .. نو نه ترسه
تو ل گونه هین خوه بزغیره
هه میا تیرا خوه بین کرین
میرباش نهوه زئی ب زغیره

★ ★ ★

— ته زینکه ک ب لهسی دا هات
گری ژ چافان دهات
کهنی خو ل لیتادا
ز کبفه نهف مزگینه هات!؟

★ ★ ★

— میر کی خوہ د کو پر کی وەر کر
ههزار جاری ماچی کر
نهف نارپشا هو مهزن
ج ب سانهی چاره کر
ههسن :

نهری نهی لای ههزی
وی پووزنی نهز بی مهزی
نهو نهز دی ل خوہ زفریم
گهر پازی بی توژی

زیره فان :

ناخفتا کوردا تیکه
بهخت و باوه ری بوته
مالا خوہ زی هشیار که
مزی مزگینتی بوته

— میر کی خرپ هشیار کرن
ل چار په خان کوم کرن
مژدا زینهك نو دایتی
کو پر کی هفی شین کرن

ههسن :

بابو ج خهلات بدهینتی
ل شوینا قهنجی و مزگینتی

کچا مہزن خہلانہ
دی ب نایی کہ زینی دہینی

★ ★ ★

یا نازدارتر ژ ہمی یا
کرہ خہلاتی چیا
دلنی کورکی زی کہتی
بہری بول ناف بہریا

★ ★ ★

زیرہ فان :

دی سوبامی ہم بارکہین
قہستا جہنی بوتان کہین
دال ویری شاہیا دانین
ژنو خانی ژ خہو پراکہین

★ ★ ★

پشتی زقرینہ فہ داوہ تا خوہ کرن ، بہر بہری ژینہ کا نوی فہ کر ،
بہر بہری کرب و کینی دراند ••
گہلو •• ما ج خوشترہ ژینکفہ زینی و گیانی برابینی بی •• کہس
ژ مہ نینہ تیرا خوہ گوئہ نہ کرین لی دقت ل خوہ بزقرین ، دہستی
ہہ فکاری ، پارتیز گاری ، یارمہ تی دریز بکہین بو فہ کہتی و بی کہسان ••
ما چند خوہ دہما خوینداری •• دل پہشی •• دوژمنانی دینہ
قیان •• شادی •• برابینی ، گہر ہم نہول خوہ نہ زقرین باوہ نہ کہن
چاقی پوژی ماجی بکہین (۱) •

(۱) ئەف سەرھانی بە کا فلکورێ بە ژ کەفدال ناف وەلانی مە بەلافە
من ئەف بەرھەم زنی جتی کر •

مير زورۇ
و
دوو چيرۆك

محمد امين بوز ارسلان
سه گفانى يوسفى
تبيتن لاتينى وەرگرتيه

هه بو تو نه بو
مه بو تونه بو چارهك ژ جاران
رههه لددى و باقين گوهداران
خهين ژ جهندرمه و تههسيلداران

★ ★ ★

كه فر و كوچين كه ندالان
گيربون هاتن نه والان
روفتى بازدا چكالان
گو « خوهلى لسه رتت نه رالان »

★ ★ ★

چۆل و چۆلستان

بەپى و بەپستان

سى مەھ بوھار ، سى مەھ ھافىن ، سى مەھ پايىز چۆ ، ما سى
مەھ زىستان سى زى نو سەرى مە كەت خانخ و باخىن گران

زەبەشە

زەبەشە

دەند كرمشە

خوارتاوى خوەشە

كالتۇ نەخوەشە

پىرى بىنەشە

لاوك كەلەشە

كەجك جافرەشە

كارك ھەبەشە

۵۵

دىك و روفى

ھەبو تونەبو جارەك زى جاران ، رەھە لىدىنى و باقىن گوھداران ،
خەين زى جەندرمە و تەھسىلداران روفىك ھەبو • مينا ھەبى روفىيان ئەو
زى فەنەك و دەكران و خاسوك بو • رۇژەك زى روزان ، روفى برجى
بو بو و دەركەبو نىجىرى • گەپىيا گەپىيا ، تىتەك ب دەستان نەكەت •
رابو ، بەرى خوە دا گوندەكى ، ب ھىقىيا كو دىكەكى يان مرىشكەكى
بگرە و بخوە • ھىدىكا ، بى كو دەنگەكى دەرخە ، بەر ب گوند چو •
خوە دىستا دەقىان دا ، دەر سىنجان دا ، دنافا نەوالان دا قەدشارت و
دزفرى • بقى ئاواىى خوە گىھاند بەپى گوند •

« ده باشه ، نه خو ههتا نه و بين نه زى زى بچم ل فنى نه والا ها ده سئيزا
خوه تهزه بكم و فه گهرم ، ، »

هه ما پنهرا زى دوقى خوه خست نانا لئگين خوه و ياللام . . سه ريو
تو ب قوربانا لنگان بى . . بلهز و بهز ز و ر رهفيا ، چو ههى چو . ديك
كو ديت روقى رهفيا ، ز كيفان كر كو بفره . ل پهى روقى نهيرى ،
باسكين خوه وه شاندين و ديسا بدهنگه كسى بلند بانگ دا : « قيقلا
قيقى يى . . . قيقلا قيقى يى . . . »

● « مير زورۆ ، كومه لهك چيروكن ، سهيدا » محمد نهمين بسوز
نهرسلان ، لسالا ۱۹۸۱ئى لسوتديئى ژ زاروكان را بهر هه فكر نه .

ستتير ڪنامه ۾ ٻه ردهه به ڪئي

نه ختي خه جي

فاضلن عومهر

ڪهس :-

- بائي خه جي (ب . خ) ل ۾ ۴۰ سالي بي .

- داڻڪا خه جي (د . خ) ل ۾ ۴۵ سالي بي

برائيند خه جي :-

- سڪو (س) بي مهزن .

- چه تو (ج) بي ناقسي

- فهرهاد (ف) بي بجويڪ

- مههور (م) ڙنه ڪه

(ٻه ردهه ڙ سهر مالڪ ڪورده واري دهنته پراڪرن ۰۰) بائي خه جي بي

ل سهر بي ديواني و داڻڪا خه جي و (مههور) ل بي ديواني نه و برائيند

خه جي ههر به ڪ بي ڪاره ڪي دڪت)

م - باينى خه جئى نه زئا كه فئيم نابقه را نال و بزماران نه ز نرانسم دئى
چ ل كوپرئد خو كه م ، چار زه لام دمالا من دانه و نه ختى زنه كئى زئى من
ينه !! هه ما كچهك وه كئى خه جئى من هه بايده دا دلخوش بم .. نه ز نه ز
چاقسورى هو دبئزم باومر كهى دا يكا خه جئى .

ب . خ - ما كئى گوته وه كارخانا خو بيخن سدر كوپر چئكرئى ، دا
نكهل چئى كه ن !!

م - مالا منئى ته دهه يئد پراداين سدر دونياينى ، ما ته ز هئكا ديكلئى
بنقه هه به ؟! (و كه نئى) .

ب . خ - (مه هور) نئى نه ب ده سئى من بو ، خودئى مال ل من
خراب كر ..

م - ته دلئى من فه تاند جوامئر .

ب . خ - يا ما ئيك هه به سئى كچ فه شارئين ؟

م - خودئى بونه به ده ل فه كه ت باينى خه جئى

ب . خ - نه هه رئى ! .. دا يكا خه جئى يا بوى دار كوهئشكا چياينى
زاوا .

د . خ - (دكه نئ) دئى داينى .. نه فه گوئئيد مروغانئى ؟!

م - بو خو زنه كئى ينه باينى خه جئى (ب يارى فه دبئزت) .

ب . خ - نه هه رئى (مه هور) ئى به يئزه ... به يئز . (خونافا
خه منى دبارته دبوانئى) .

م - وه به باينى خه جئى وه به ؟ خوزئى من زنهك بو كوپرئى خو يئى
مه زن ئينا بايه ، دا دلئى من ته نا بت

چ - زبه ر جئى بوئى مه زن مه تئى ؟ ما يئد دئى نه مروفن ؟ .

م - دنيا پئزه داوو ..

چ - مەتتى لىسەر ھېكەن پۈتۈر ، بەس ل ئەقھار پۈتۈر و مېز ئېنى ، ما
يېد بچويك كۆت بو : مە دەويىف يېد مەزىن دا بېن ؟!

م - بايى خەجى تە زخوۋ تافى فى ئەدكر (بەنىشت) .

ب • خ - (مەھوۋر) ئى من خودلى ب خوۋ ۋەر كر من دانا بەر
خواندنى ، م لوت دى بو خوۋ بىتە ۋەجەك ، بەس تو يا دېنى ئەزمانەك
درىزى بو جى بوى (ھەجۋە كو تىستەك ھانى پىرى) و يا زھەمى يى
مەزىن تر ، پى يا خودى يالى ھندا بوى •• ترسا من ئۇبالا وان بىكەفە
سەر ستويى مە و مە بېن تاكرى ••

چ - باب ھەر بەز و يىكى خويە •

(د ئەفى دەمى دا - د • خ - پابو سەرخوۋ)

د • خ - بايى قە ھادى لى تە دەمى قرايىنى يە ؟

ب • خ - دا يىكا خەجى من نوچ كەر كەى دى كەينە بەرخو •

س - خوارن تە ز دەسى خەجى بت زەراندېە •

م - نەرى داۋو تە ياخوۋ يا لىسەر دەستى خو دىتى كى ل جھای تە
بايە دا پە كەھە كى بو جى كەت (ئەف كەتە ل دلى (سىكو) ى دەين ،
خو يش دكەت) •

چ - كى دېسرت خوشكا من دى بت (بى كەھۆرك) ، دەمى
يىكھۆر كەنە ؟!

ب • خ - ئەز بو فى چەندى ل كەل تەمە پابو ، خەجا من چار زانا
دېنىت •

د • خ - قىجا دەۋلەت سەرى خو دى چ ل چار زان كەى ؟

ب • خ - كىچى مازاين بى دقەت ، چار مېر دېەن بو چار بويىكان •

م - بايى خەجى تە دويرة (دكەت) ھوين ھندەك بى تىد دى پادى

سەر دىبايى !

ب • خ - كى دېئىزىت (مەھوور) نى ، نو كە پۇز پۇزا كېچانە
كارخانا مە بەس دى كېچان چى كەت ، كى فى زەمانى كەچ دىن •• ھەر
سال و كەچەك و ھەر كەچ و شەش ھەفت ھزار •

ف - (ھەجۈە كو ئاخفتىد چفانئى نە بدلىئى وى) باب ، ما تو فرافىئى
ناخوئى ؟

د • خ - زىئى بىكەرپە داوو بلا نەختى كېچان بخوت !
ب • خ - (دىئىرپت دەم زمىرا خو) بابو ئەفە سى چاخكان (سەئەتان)
مە خوارن خوارى ، ما ز خوارنى پىقەتر چو نە كەين ؟
ف - يا كەنگى بخوئىن باب ؟

ب • خ - بلا مەلا بانگ دەت و پىنە
ف - و كەر مەلا برسى نەبو ؟
ب • خ - كوپۇ ما بانگ ب برسى يە كوپۇ
ف - نى باب گوتتا مەزنان دىئىزىت :- (•••)
ب • خ - نەپەوۋە كوپۇ •

م - بائى خەجنى دىئىزىن : (نىف مىرە ، نابت تىرە) ھەما بىئىزى تو ب
خوۋە بخوۋە •

ب • خ - مە كارىن نىنە لو •• نەرىئى تە دگوت كى بو زن بو
كورىئى خوئىئى ؟

م - خەجى سلیمانە كى ھەمى ، مەغازە بە كى ل سەرىئى سوئىكىئى
ھەمى •• بو كوپىئى خوۋەئى بچوئىك ئىئا •

ب • خ - و پىئى مەزىن ؟
م - ھەر يە كىئى تىستەك دگوت ••
ج - ھەر بزىت خەجى سلیمان
س - دىئى كا ھىئى بە ! بزائە چ ھەمە چ نىنە •

ج - دئی چ بت ناغا ؟ هزار نه که خهک ههمی وهک بابئی ته قهدرئی
کوپئی نهخری دگرت ، خهک قهدرئی مهژی و تیگههشتئی دگرن
س - کوپک خوه فهرزان دینت ، ماته ل بهر خودیکئی نه نیری به
خو ؟

ج - نهز جو جارن شاشکا خوه خوههر ناکهم دا بجمه بهر
خودیکئی کا باش خوههره یان کیم ، و نهز خوه ناتهوریم و تفقیم گهر
کلوخکئی من فالایه بت ••

س - (بهرهنکاری چهتوی دبت) سهرئی کئی فالایه کوپوؤ ؟
ب • خ - فیجا نههم دئی بهس گوهر دهینه پرهوینا ههوه •• هون
قهدرئی من و دایکله خو ناکرن ما یئی مینهقانی ژئی ناگرن ؟
م - بابئی خهجئی گلههی یان ژئی نه که •• تولازن •
ب • خ - وهیه (مههوهور) ئی وهیه ، بهس کولا دلئی وان نه نهوه
نهوا تو هزار دکهی ، نهز کولا دلئی وان دزانم •
م - (بدهنگهک نرم) گهر دئی ب من کههی دئی ههفساری وان
بهردهی ، بلا نهو یئک بین جیتره ، دئی بوچی ههردو کوپید خوه ژ
دهست خوه کهی •

ب • خ - نهو چاوانئی ؟
م - گهر ته خهجئی بو سمایلی دا ب ژن ، دئی خهجئی ژ دهست خو
کهی ساله که دونه دئی سمایل ژئی جودا بت و چهتو ژئی دئی سل بت -
ب • خ - (ههر ب بست بست) نه لو •• مههوهورئی ته ژ قونقه مالا
من خراب کر •

م - (نه ژ دل) یا دئی ب یا خوه بکه
ب • خ - ایشئی هزار کر نه کئی فیجه تو چ نه کرسی دشکینئی
مههوهورئی ؟

م - (ب دل خوشی نه) سانامی یه ، لاونو گوو بدن من .. وه
مهدووان ژن دفت و خه جی نهو نالافه یی هوین بگه من هیقا خو ،
فیجه یاری یه کتی بکه ن یی بر بیکه تورکا خه جی بو وی یه .. بزدم بادانی
بکه ن ! یان یاریه ک دی .

س - خوش تشنه مه تی ..

ج - ته راستی دفت بیس ترین تشنه .

س - دئی وهرن فی تی بگه هین .. کابرا نهز برایی مه زئم نیی
بگه هه ، (دگه ل مه هورئی دناخت) نیی مه تی ته کوت جاوانی ؟

م - یاری یه کتی بکه ن .

س - دا خوه لیک بدین .. زورابازی گه لک ب دلجی منه .

ج - بهس دزانت زه فله کان بدهت کاری ، وهک ..

س - ! (ناخفتا وی دبرت) هشیاری نه زمانتی خوه به .

ج - (وهک مروفهک کینز دگه پرت) .. تم دئی لسه ر نه ختی خه جی
سه ترنجانی که یان به زگور کانی .

س - دئی کا سه ترنجانی یاری یا مروفانه ؟

م - پابن بزدم بادم بکه ن

(ل فی دمی بابی خه جی حیبه تی دنبری کورپند خو .. هه ر یه ک چو
سه رهک خانی و دهست یی کرن .. بزدم .. بادم .. دهما نیزیک یه ک
بوین جه نوی زانی دئی یی وی که فت بن ئینا قیلبازی کرن کو پنی یید خو
دانان سه ریک ..)

س - هه ی .. هه ی .. نهز ناکه م

ب . خ - چ قهومی گه لی که ران ؟!

س - کورپی ته یی فهرزان بازی یان دکه ت

ج - تو باووردکه ی باب ؟

د • خ - پنج هزار نهخت ، زنجیرهك زبیری ، پازده لیره و
گهردهنی بهك و ••

ب • خ - (کوتا وی دپرت) مه کار ب گهردهنی و مهردنهنی یان
نینه ، مرازا من پاره بون •
س - باب ؟

ب • خ - نه چ دفت سهر تیشا بای ؟

د • خ - من دفی یا تو جاره کنی وهك خه لکنی دگهل زارو کید خوه
باختی •

ب • خ - پا چ بنزمی پوتاهیا جاقید من ؟ ! ما نه اوه تاف دین گونا
گه پای هیلایه سهری من قه ههست ؟

م - زارو کن بای خه جتی ، یید مه هه میان و نه •• (دینژوت
قهرادی) نه ری دای ؟ چ دمه ؟

ف - هه ی دهی پانی نوو که زاروک هاتنه و بی فراقین • نه نه چ
دهمانه دای هیز تو نه پونستی دی لک نیرو ، هیز نه فراقین نه خواری
دی بت تبقار دا نه ز پابم •

د • خ - هیز زوی به مه هورنی ، دا فراقینی لک مه خومی •

م - فراقینا وه خواری به •• نو که زاروک ل هیا من ب دهستویرا

وه •

(هه می دینژتی ب خیر هاتی سهر جانان ، بابی خه جتی تی

نه بت) •

ب • خ - (ب قهر) نه فان زمان ! جی یا به تال بو دی هیت

پونت سهر دلی مه (هه می بی دهنگ دین ، باشی دینژته سماییلی) نه ری
تو دا گافا دی چ شه کری شکینی ؟

س - نهز داینزم مالا (چهله بی) بابی (لاوندی) ترمیلهك بسو
خو کرین و نوکه هر و سیرانه کئی بی دکهن
ب • خ - فیجه مه چ زئی به ؟

س - تو دزانی باب ب جهندی کرین ؟ • • • بهس ب هزار و
پنجسه دان • •

ب • خ - و تهنه گوته خوه بابی نه چند هزار و پنجسه د فلس
هنه ؟

س - گوت • • • (نزانن دئی چ بیژن)
ج - م گوت مهزی بو خوه ترمیلهك کریبایه (دکهنن)
س - (ب قهر) ج تیرایه مهزی وه کسی خهلکئی ترمیلهك
ههت • • ه ؟

ج - بهس بی بند نه ز نهردی خلوله بن •
ب • خ - چه تو جاران تو خو کهر دکهی ، ههده دهنه رگا ته دوهی
کری بخوینه (و دبیژن سکوی) باب ته دگوت ترومیل ب جهندی نه ؟
س - تکال قهیدا مه ب هزار و پنجسه دیناران دئی هیت •
ب • خ - (بو خوه دناخت) • • بیچ و تیک شمش تیک و نیف
ژی چون دئی مین • دئی مین جار و نیف جار و نیف ب بهر دکهن ، دئی
قومور کهك بی هیت ، (دیشکورت) سمکو باسو خو هزار که خودان
ترمیل و ژیر و یندا خوه قبری ترومیل هاروتنی بکه •

(سمکو دیشکورت و ددانیت وی سیس دکهن و دهقی وی تیک
دنازرت ، نزانن دئی چ بیژن • • و بی دهنگی دکهنن زور)

ب • خ - تو دینی نیقویه ، نهردی کچی خهچی نه هات
د • خ - جی به تو ژیر و هنده ژخهچی دترسی ؟
ب • خ - من ژیر و زانی من خهزینه بهك ههبو و من نه دزانی !

س - خه زینه؟! ل گیری یه باب؟

ب • خ - کهر نه به کوپو ، بهری بینه کنی تو تی دگه هشتی خه زینا
من خه جمانه •• گهر مه دا شوی ۳ - ۶ هزاره کان نهخت وه رگپین ،
دی ترمینه کا هیدللا بو وه بی کریسن و دی خانیه کنی قهنج زی پی
هیت •• تو تی گه هشتی؟

(و بو خو زی دبیزت) هوبن زی هه پو شه پی سه را ینگه پور کنی
ناکه ن •• (پانسی دبیزته فهرهادی) بابو فهرهادی هه ره مالا خاله تا خو و
خه جتی بینه (فهرهادی ده رکهفت) کجی تو زی پابه بومه فرافینسی
به ره هف که کو گهر خه جتی هات دا بزانت نه م پی ی وی دکارین بزین ••
چه نو ، نه و بهر تو که ج دبیزت؟

ج - باب ، دبیزت :
زادی که ل هیز گهرم
خرابه ب که نه ده فی
نهف دهف خوشتی ب شهرم
تو ب عه دیا وی ناکه فی
شول نه که ری هه رته رم
ناینت ماشا شه فی

ب • خ - وه یه باب وه یه •• ینگه هه ره ••

ج - مرقوقی خونیا سی
لازم وه کی بابی بت
ناینت گهنم جه هدا سی

گوتامن ته گوھ لئی بت
کهنگی شیرئی نهلماسی
دئی ز گویر ساسی جتی بت

ب • خ - پهه •• پهه •• ئی باب

ج - تو پوویقه کئی مللهئی
نهده ب شیرئی بیائی
هه ما تو بن دئی کهئی
دئی له خوت گوشتی پرائی
دهرمانی فی عللهئی
لازم تو ب خو بزانی

ب • خ - وری نهزمانی وی خوش بت ، نهفه کئی نهف نشته گوتنه

ج - (نهحمه دئی نالبه ند) باب

ب • خ - ئی باب ، یقه هه ره تا کو خوشکا نه بهیت •

ج - کهسی هه فالئی قپئی

بابو ؟

نکلی وی هه بگویی به
دقیق زئی بکهن بی برئی
نهز ج بیزم قهومی به
بازاری کهفت جبر جری
•••••

(ل فی دومی فدرهاد ب غار دهینه زور)

ف - باب باب ••• (هه می لئی خر فوبون)

ب • خ - جی به کوپو جی به ؟

- ف - (گه لهك مانهى به) باب خه لك دېژن .. دېژن ..
- ب • خ - ج دېژن .. كوپو .. ج دېژن
- ف - يى يى .. يى دېژن ..
- ب • خ - (ب قهر) ئى دى بېزه ، نى نه زمانى ته نه گرېدايه
- د • خ - (بنهرمى) ئى داو و ج دېژن ؟
- خ - دېژن خه جى يا دگه ل (بېنهو) ي جوى نه فراز •
- د • خ - كئى وه گوت داو و
- ب • خ - (ب بى هېفى) خوه دا په قانسى !! خه جووى خوه دا
- په قانسى •
- ف - خه لكئى وه دگوت باب !!
- (بايج خه جى ب هردو دهستان ددانت سه رى خوه و ..)

- سه رده -

هه و نامه ی کتیب

جيهانا زاروكان

نهف فهرهه نگوکه ژ زاروکارا پيشکيشه

- ۱ - المدرسة : خاندنگهه
- ۲ - الصف : ريز
- ۳ - الشعبه : لق
- ۴ - القلم : پتفيس ، خامه
- ۵ - المساحة : زوبر
- ۶ - المرأة : خامه تراش
- ۷ - المسطرة : راسته هيل ، راسته ك
- ۸ - الطالب : خويندكار - شاگرد
- ۹ - الابتدائية : سهرة تايي
- ۱۰ - المتوسطة : نافنجي
- ۱۱ - الاعدادية : ناماده يي ، بهر هه في
- ۱۲ - الجامعة : زانكو
- ۱۳ - المعهد : ناموزگه
- ۱۴ - الشارع : جاده

- ١٥- المحلة : تاخ ، پهندهك
١٦- القصر : تهلاي
١٧- السؤال : پسيار •
١٨- الجواب : بهرشف •
١٩- السيارة : تورميئل
٢٠- الهوية : ناسامه - پيناس
٢١- اللعبة : ياري
٢٢- الامتحان : نهزمون
٢٣- المجلة : كوچار
٢٤- الجريدة : وورنامه
٢٥- الكلمة : بهيف ، ووشه •
٢٦- المدير : ريقه بهر
٢٧- القومية : نهتهوه ، نفس ، رقت •
٢٨- النهاية : دويماهيك ،
٢٩- الرسالة : نامه
٣٠- العامل : باله ، كرينكار
٣١- الفلاح : جوتيار ، جوتكار
٣٢- كتب : نفست ، بهرتوك
٣٣- حرف : تيب

سهر بور و بیر هاتن

ژ چیرۆکه کا توره قانی روسی یز ب ناک و دهنگ

« تولستوی »

ل گونده کی دو برا هه بون ، پۆزه کتی بکفه ده رکه تنه گه پیرانی
ژ ده رفه ی گوندی ل ناک جنک و نافی یا ، پستی گه له ک گه پیران تیک
ژوان وه ستیا ، ئینا گوته ئیک و دو دا ب جینه بهر سیه را بهر کتی مه زن ،
پویننه خاری و بیها خو فه ده یز ، پستی ل بهر بهری پوشتینه خاری
سه ح دکه نتی نفیسینه کا دبهری کولایه پابونه فه دا وی نفیسینی ب خوینن ،
نهو تشیت نفیسی نه فه بون : - « یی فی بهری ب پشت ، بلا ل گه ل
پۆزه لاتی پینکا خو راست بگرت بو ناک دارستانی ، پستی ژ دارستانی
ده پراس دبت دتی پویساره ک کفته دپینکا وی دا ، بلا ب مه
له ونی یا بجینه په ختی دی یی نافی ، دتی ل ویری
هر چه کا مه زن بخت ل گه ل دو کونکت و تی ، بلا وان هه ردو کونکا
ژی بستیت و ب غار ب سه ر جای ب کفت و ل پشت خو ته زفرت هه تا
دگه ته سه ری جای ، ل ویری دتی خانه کسی بخت ، و ل ویری دتی
خوشی بخت ، ، .

براین بچویک گوت :- « دئی دا بپنکفه ب چین و ژ پرویباری
 ددرباس بین و هر جا بهین و ب چینه سهری جای و ب گهینه
 خوشی * « ئنا براین مهزن گوتی :- « نهم ههتا جهتی هرچ لئی دئی
 چین ، نو نهم زورئی و نغه تو پینگافه کئی ناجین ، دیت نهو نفیسنا ل سهر
 بهری لهنگ بت ، نو هه که لهنگ زی تهبت دیت مه دروست نهخواند
 بت ، هه که مه دروست خواندبت ، پستی نهم دچینه دناف دارستانی دا
 دیت لهه ب بینه شف و پاشی نهشین ب گهینه پرویباری ، ههتا هه که
 نهم گههستینه پرویباری دبت یی بوش بت و نهم نهشین ب مهلهفانیا لئی
 ددرباس بین ، نو هه که نهم لئی ددرباس بوین ، کسی دیتزت دئی شین
 کوتکیت هرچی نئی ستین دئی چهوا بهلا هرچی زخوفه کهین ، نو هه که
 مه برن دئی چهوا بهلا هرچی نئی پادستان و بهن فهدان ، نو
 هه که نهم گههستینه لئی دیتزت دئی گهینه خوشی ، نو کی دیتزت نهو
 خوشی دئی ب کبر مه تیت ، کی دیتزت دئی نهو خوشی بت یامه دیت * ،
 بهلئی براین بچویک گوئی خو نهمان ههمی گوتنا و گوت نهز ب تنی دئی
 جم * پوژا باشر ل گهل پوژهه لائی براین بچویک چو ، ههمی تست
 دیتن ، کا چهوا ل سهر بهری یا نفیسی بو نهمان ههتا ههتا پینکا وی ،
 کوتکیت هرچی پاکرن و ب سهر جای گهت و خانی دیت ، گهلهک مروف
 زئی دهر کهتن و چونه بهریکی و خیر هاتن لئی کرن و پاکرن و دانانه
 سهر ملیت خو و برن کر نه میری وه لاتی خو ، شهن سالآ بو میری وان
 و ما دخوشی و کهیف و نهناهی دا ، ههتا پوژهه کئی میره کی ب مروقت
 خوقه ب سهر وه لاتی وان دا گرت و تالان کر و براین بچویک ژ میری
 تیخت و کره دهری ژ ویری ، براین بچویک زهری نک براین خو یی
 مهزن ، دیت هیشتا یی ل گوندی خو ، ههر وه کی بهری به ، حالی وی
 وه کی خویه ، نه چ لئی زنده بویه و نه چ زئی کیم بویه ، براین مهزن

کوئتی : - « ما من نه کوته ته ؟ » ئینا برائیی بچویک بهرسقا وی دا نه
 « پاسته فئی گافنی من چ نهما و چ ددهستی من دا نینه ، بهلئی با دفا نهز
 ل دویتف وی تشتی بچم نهوی ل سدر بهری نفیسی ، دا نه و ههمی تشت
 نینه سهری من ل سهری وی چپای و ل وی ولانئی نهز لئی بویمه میر ،
 ژبهر هندئی دئی من گهلهک سهربور و بیرهاتن ههبن ، دی بوخو مفای ژئی
 گرم هندئی نهز یئی ساخم ، بهلئی تو ، دئی مینی وه کی خو ، نهیئی زه نکیینی و
 نهیئی فهقیری ، بهلئی دئی یئی یئی سهربور و بیرهاتن بی . . .

تولستوی

- (لیف نیکولایفیتش تولستوی) ئیکه ژ مهزترین نوپهفانیت روسیا و
 جهانی د چهرختی نوزدی دا و ل سهری چهرختی بیستی .
- ★ ل پوژا ۹-۹-۱۸۲۸ ل گوندئی (یاسنایا بولیانا) یئی هاتیه سهر
 دونیایی ژ بنهالهکا دهربهنگ و کهتخودا .
 - ★ ل سالا ۱۸۳۰ دایکا وی دجیته بهر دلوقانیا خودئی .
 - ★ ل سالا ۱۸۳۶ مالا وا دئینه موسکو
 - ★ ل سالا ۱۸۳۷ بابئی وی ئزی دمریت .
 - ★ ل سالا ۱۹۴۱ مالا وان دجیته باژیری قازان .
 - ★ ژ (۱۸۴۴ - ۱۸۴۷) ل زانکویا (قازان) یئی بشکا زمانیت روزهه لانی
 و کولیجا [یاسا (قانون)] خواند و باشی زانکو هبلا و زقیری
 گوندئی خو

★ ل سالآ ۱۸۵۲ بو جارا تيکسي چيروکا • بچوکاني • بهلاق کر
ل گوفارا (المعاصر) زمارا (۹)

★ ل سالا (۱۸۵۹) خويند گههک ل گوندئي خو نافاکر دهرس لئي
کوته بچويکيت جوتيارا ••

★ دنافهرا (۱۸۶۳ - ۱۸۶۹) مهزترين روماناخو ب نافئي (الحرب
والسلام) نقيسي

★ دنافهرا (۱۸۷۳ - ۱۸۷۸) رومانا (ئدنا کارينا) نقيسي

★ دنافهرا (۱۸۹۰ - ۱۸۹۹) رومانا (البعت) نقيسي هه زمارا
رومان و چيروک و نفشت و گوتاريت وي گه هشتميه (۹۰) بهرگيت
مهن ••

★ ل سالا ۱۹۱۰ و ل زين ۸۲ ساليي دا بهر ل وي جهني کولتي
بوي ل گوندئي (ياستايا بوليانا) هاتيه نيشاتن • پنتي کو مروفتاي
ب بير و هزرئت خو دهوله مهنند کري •

بوزانين

— يەكەمىن روژناما كوردى - « كوردستان » بول ۲۲ ئىستانا ۱۸۹۸ ل قاهىرە دەرگەتپە ، خودان و سەرتقىسەرتى وئى [مقصداد مەدحەت بەدرخان] بو

— يەكەمىن كوڤارا كوردى - روژ كورد - روژا كورد بو ، ل سالا ۱۹۱۳ ئى ل ئىستامبولنى دەر دجو ز لايىنى كومه لا « هېقى » يا كورد .

— يەكەمىن شانويا كوردى - مەمتى ئالانە - رحىم رحىمى ھەكارى سالا ۱۹۱۷ ئى ل كوڤارا زىن يا ئىستامبولنى بەلاف كرىە .

— يەكەمىن چىرۆك نىسىنى كورد فوئادى تەمويە ل ۱۹۱۳ ئى چىرۆكەك د كوڤارا روژ كورد دا بەلاف كر .

— يەكەمىن رومان نىسىنى كورد [ئەرەبى شەمويە (شامىلوف) - ۱۸۹۷ - ۱۹۲۸]

— يەكەمىن رابەرتى ھۆزانا كوردى يا سەربەست (قەدرىجان) ، ۱۹۱۶ - ۱۹۲۲

— يەكەمىن كەستى ب ماف و سەربەستى يا ژنا ەرب ئاخفتى قاسم ئەمىن بەگى كوردى توركىا بو - ۱۸۶۳ - ۱۹۰۸ -

— يەكەمىن رابەرتى نەتەوا مللەتى كورد ، رەخنەگر و خويىنى داستانا ھۆزانى (ئەحمەدى خانى بە - ۱۶۵۰ - ۱۷۰۷)

توره قانیت خو بنیاسن

به درخانی سندی

خوشفتیت مه هم بچویکت کوردستانی ...

باپیرت مه گوینه «ههتا نیقا دوستی پرش نهبت طامام دهفی خوش
نابت «گوینه زی» کهس ب خوزی یا ناگهته باقا کهزی یا»

خوشفتیت دلی ... دفتیت هم چ جارایان گوتتا ژیر نه کهین هندی
هم دساخ بین ... دفتیت هم ژیرا خو نه بهین کوج جارایان ناگههینه
هیفی و نارمانجیت خو ههتا یاسن خو نه وهستین و تیر خوهی
نه فمالین ... چئی نابت هم پویننه خاری و پال دهینه سهر نه تیشکا خو
و بترین خوزی نهز بیامه بیتان تست نان زی وهکی فلان کهسی لئی
هاتنامه ... دفتیت ههمی گافا زه ندیت مه دهلسدای بن و بهرینکیت مه
دگریدای بن ... ههمی گافا شهری لگه ل ژیان ب کهین و بزافه کا
دژوار ب کهین بو بهیدا کرنا ههمی خوزیت خو .

نهی گولت گهشیت باشه پوژی ...

توره قانیتی مه بی نه فرۆکه ، کورده کتی زیخ و جهلهنگه پروه شه سیره کتی

وہلات شریہ •• ہوزانفانہ کئی دلسوزو ئہ فیندارہ ، ئہو ئی سہیدائی
ہیژا دکور (بہدرخانئ سدی) یہ •

ہوزانفانئ مہ (بہدرخانئ عبدالائئ سدی) ل پوژا (۱۸) ئی ئادارا
(۱۹۴۳) ئی ل بازئری (زاخو) ہایہ دونیائی و خوئندگہا سہرہ تائی ل
بازئری (دھوک) خاندی یہ •

گہلی ہدقلا •• یت ہوین پھوشا ولانئ مہ •••

وہ کی ہمی بچویکئ کوردستانئ ، (بہدرخانئ سدی) وہ کی
چائئ خو ل ئی دونیائی فہ کریں •• پوژہ کا گمش دیت •• چائئ خو
ئی پوہن کرن •• کوئت بلند دینن •• سہرئ خو ئی بلند کور ••
بہار و نیرگز و سوسن و بیتانوک دینن •• دلئ خو ئی فرہ کور ••
کہ ئئت بہرئ •• چیکئ بارانئ •• خوناف و خوئسارئ ••

بہنا ئی ناخا پیروز •• دل و ہنائئ وی تری ئہ فین کرن ••
دہنگئ شابل و بلہلا •• قہینا کدوا مشئنا سولافا •• گیانئ وی تری
ناوازئت خوش کرن لہوما گہلی ہہ فلاحہر زبچویکائی و ہئتال زئی
(۱۱) سالیئ ئی بویہ ہدقال ل گہل سورئ کوردی و نہمازہ ل گہل
ہوزانئ ••

ہوزانفانئ مہ خواندنا خو یا نافجی و بہرہ ئی ل بازئری
(موسل) ب دویمہی ئیایہ و ل ئی ددی •• ل سالا (۱۹۶۰) دہست ب
قہاندنا ہوزانئ کر •

گہلی خوشقی یا : - (بہدرخانئ سدی) ہہر زبچویکائی ددیت
کو گہلہ کا فہرہ ئہو خو باش ب خواندنئ قہ ب وہئنت ، دا بیئہ ئیک
زوان کہئت دینہ و ہج بو مللہئئ خو و مفای دگہئئ •• زبہر کو وی

دیت مللەتی وی بی پینقی زانا و پوشەنیرایە، ئینا جو کولتیرا پەرودەدی
- پشکا سایکولوجی (علم النفس) ل زانکویا بەغدا و ل سالا ۱۹۶۶ ب
دویمای ئینا •

خوشتقینت دەلال : - پۆز ب پۆزفانا (بەدرخانێ سندی) بو
نورێ کوردی کویرتر لئ هات •• و بەردەوام بول سەر نقیسینا
هوزان و سرۆدا هەتا گەلەك سترانیتر ئەف هوزان و سرود کرینه ستران
و هکی گولبهارێ و ئەحسین تاها و فواد احمد و احمد خلیل و تیا
دهوکی •• هتد ••

ل سالا ۱۹۷۰ ل باژیری دهوکی کوفارەك دەرخست ل بن نافی
(جیا) و دو هەژمارتی بەرجون •

ل سالا ۱۹۷۹ ئی خواندنێها دکورانی ز ئنگلتهرا ئینا و نوکه ئی
بی ل زانکویا بەغدا دەرسا ددهت و هەر وەساجنگری یه کیتی یا توپهقان و
نقیسه فانیت عراقی یه • هوزانفانی مه بەرههینت خو دبههرا پتر د
پۆزنامه و گوئاریت عراقی دا بەلاکرینه و هەر وەسا ئەف بەرههینت
ژیری هەنە :

۱ - طبیعة المجتمع الكردي في ادبه

۲ - صادق بهاءالدين نقیسه فانه کتی کورده / بەغدا / ۱۹۸۳

۳ - مەنێ ئالان - ژ کوردی کریه عەزەبی و نهو بەرهههفه بوچایی ئو ئەف

پارچه هوزانه که •• دکور بەدرخان سندی بو ههوه کریه

دیاری : -

دلؤ من و نه •• مه دهرسوؤكا شرينى رست

مه رست و مه رست و مه رست ••

ز دافين دلان ••

ز پرتنگى گولان ••

ز زانين گولان ••

ز رهين باب و بايران

نو ميزه لانگين ••

زاروگين سهر ملان ••

مه رست ••

لى مخابن ••

سهد مخابن

سهروين ••

ته فنا مه هات

نه دورست

ته فنا مه هات •• نه دورست !!

★ ★ ★

مه رست و مه رست و مه رست ••

ز برجا ، سه لوايى ••

بهر كه فرى « مه لى » ••

پشنا خو ددائى ••

مه رست ••

ز نقبران ••

ژ سه مایین ..
 لی مخابن
 سه د مخابن
 گر کین گر ..
 که تن ناف لبان
 لین زینک فر ..
 له و سه روین
 ته فنا مه هات
 خار و سمست
 ته فنا مه هات خار و سمست

★ ★ ★

مه رست و مه رست و مه رست
 مه بو شرینی
 ته شیا خو رست
 مه بادا و .. بادا و .. بادا ..
 « وه فانی » یی دهر ویش
 که وی شه مزینا
 یی سه ودا و گیز
 لهر ته شیا مه
 سه ما کر
 لی مخابن
 سه د مخابن

درویش بهی ی ••
نهشی شکست و
داف فورهست ••
نهشی شکست و داف فورهست

مهرست و مهرست و مهرست
ب شاخین کیفی یا
ز که ربا سیاهندی
ز هوارین خه جی
خول سر که لهخی
وهشاندی
ز همی جیرو کین نه قینی یا
نه قینی یا بترس
مه رست
لئی مخابن
سه د مخابن
ته فنا مه هات
هدل وهشان
که سئی نه کر لئی ج برس
نه خودئی و ••
نه خو پست ••!
نه خودئی و •• نه خو پست !!

مهرست و مهرست و مهرست

ز دافین برویسی یا ••

دافین زیرین ••

ل ناسماتین فرمه ••

ل نیقین شهقا

دته یسین

گلولا نافر میشی

مهملکر ••

ل ناف دلان

لناق جهرگ و سیا ••

لجی مخابن

سه د مخابن

میری تهنه رتسا

به ر بهری سجارچی

زبی خوی

زینقه نفست ••

زینقه نفست ••

★ ★ ★

مهرست و مهرست و مهرست

ددرسوگا شریتی

دلومه رست

ز هومبندین بریندار
ز کز گریو کان
بو ده لالی
بو که وی
ل هنیاری
ل خه وی
ته رست و من فه هاند
لی دلو
بر زان و تزی کولو
ده رسو کا شرینی
نه یا هه زی بو
هافیت و تیخت - !
هافیت و تیخت •• !!!

یه شمار که مال و چیرۆ کهک

سامین سلیمانن حاجی
وهرگیرایه و پتسه کی
بو نفیسی به

(یه شمار که مال) تیکه ن نفیسانن کورد بین مهزن ل تور کیا نهوی شیای ب شیوی خو بی ساناھی چیرۆک و پومانن خو بین خوجھی بگه هته ئاسته کا بلند ل ناف توری جیهانی ، نهف شیوه و نهف چیرۆک و پومانه بوینه نه گهرا هندئ کوه لهک بچارا پته خهلات کرن و لدویماهیکنی پته هه لزارتن بو وهرگرتا (خهلاتا بویل) ، ل سالا (۱۹۲۳) و لگوندئ (چوقوراوا هانی به سهر دونیاین و ههر ل وی گوندی زارو کینی یا خو بوراند (۱) ، ههر ز بچویکاتی (یه شمار که مال) هه ز گوه دانا چیرۆک و داستان و سهرهاتیا دکر نهوین دهاتنه گیران ل ناف خه لکی گوندی ، نهف تشته کاره کئی مهزن لسهر کر و دهمی (یه شمار) ی دهست هافیتیبه نفیسی نهف تشته ههمی نوی کر نهفه هه لیهت بستی هندهک تشته کیم و زینه کرین و ب کراسه کئی جوان و سپههی ده رتختن ، م نهفیت . لقیره . گه لهک لسهر ژیا نا وی یا پر نازار و کوفان باختم چکی نهف گوتاره نه جهی

هندی به ، بهلئ م دقیت بئزم کو (بهشار کهمال) ب زیره کی و چهلنگی و دل پاکی یا خو شایه کو (واقعی) میلله تی خو ئهوی بی (نازار و کوفان و خه م و . .) (دل پاکی و نه قینی و ژینا ساناھی) بگه هینته بهر گو هینن ملله تین جیهانی ، ب شیوه کئی جوان و کار تیکه ر و ساناھی .

نقیسقاتی مه گه لهك چیروك هه نه و گه لهك پۆمان زی هه نه هه ر چه نه ئه م هه می یا نرائین ، ژقان پوماننا (مه حه مدی زراف ، ته نه که ، کاربته یا ره ختی دینی چیا ی ، نه فسانا جیا بی ئاگری ، کوور ئوغلی ، تاوانهك ل بازار بی ئاسنگه ران) (۲) و هه نهك چیروك وهك (بهشار کهمال / کومه له چیروك) و ژبل نقشان (بهشار کهمال) گه لهك گو تار له سر سروه تی و زیانا گوند و باژیرا و هه نهك گو تار تین دی ، و گه لهك چیروك و هوزان زی ل روزنامه و گو تارا نقیسه .

خو ئه نه قانی هئزا فه رمو دگه له مه و فنی پئدا چونی ل ناف هه نهك ئاخفتا نه و ئین دهاتینه گوتن ژلایی نه دیتن جیهانی ده ربارا (بهشار کهمال) و توری وی ؟ (زهینه ب ئورال) دیتیت * دهیته هزمارتن ژنقیسقاتین هه فچه رخ ل کیشوه را ئاسیا و نه فریقا ، کو هزماره کا مه زن ژ پهمخه گرین نه ده بی یا و دلائین جیهانا سیی یا ئاشکرا و خو یا کری * . (۳)

ده می مروف پومانین (بهشار کهمال) دخوینیت - جون بر گه ر دیتیت - دهیته هزرا مروفی کو ژیان بخو دناف خودا پومانه که ، چونکی (بهشار کهمال) ب دروستی و راستی خه م و ژانا وه ردگریت ژ چیرو کین فولکلوری و پومانین خو ژیی دروست دکهت (۴) ، و هه ر وه کی (تلبا کازان) دیتیت * چیرو کین فولکلوری نه بهس بو (بهشار هی بهلئ بو هه ر نقیسه نه کی دینه ریکهك ده رپا دجیت و هه نهك لایا ژیی وه ردگریت

چونکی ئەو تاما دچیرۆکێن فولکلوری دا گەلەك ب هیزە و مروفی
فەدکشیەت کو هەر گۆمەنی خو بەدەتێ و بخوینیت ، (٥)

(عبدالوهاب الدافوقی) دینزیت « دەمێ پوماننا وی - مەحمەدی
زراف - کو یەكەمین پومانە هاتبە وەرگیران بو زمانێ فەرەسی پخە گرا
دگوتی هومیروسی چەرخێ بیستی (٦) و (ئالان بوسکیه) دینزیت
« مەزترین پومان نقیسە قی کافی ئەم دیاسین ، (٧) روزههلاتاسی
فەرەسی (نوماپوا) ئەفینداری (یەشاری) بو یە و ویزی چەند پەیفەك
نقیسینە و دینزیت « كوردەك پتێ شیایە هەست ب چەز ژنی کرنا سترانا
كوردی یا پێ دویمایە بکەت ئەوژی یەشار کەمال (٨) ، ئەفە دلویەك
بچویكە ژ بەحرا ژیل و خەباتا قی ئەدیپێ مەزن ، هیقیدارم من شیاییت
هەندەك تەتین ئەپەنی دیار کریت و لدویمایەکی ماموستا حسین عارف
دینزیت « دەمێ ئەز و هۆزەلانی تورکمان - عبداللطیف بندر اوغلو -
چوینە کازاخستان ، یەشار کەمال ل ئەزێ بی ، ئەفجا مە پێ نیاسین دگەل
کر و من گوتی : مە یا گولێ بی سو ژیللەتێ کوردی ئەزێ
پاستە ؟ ئینا بەرسف دا : بەلێ پاستە ، گۆمەنی هەوە زی پێ ل من کو
ئەزێ ب کوردی دناخفم حسین عارف دینزیت « دەمێ دەست ب
ناخفتنی کر ب کوردیە کا بەتێ و پێ گرتی ب زاری کو مانجسی یا ژۆری
ناخفت ، (٩)

خویندەفانین هیزا : چیرۆکا من هەلبزارتێ « تەحرە ئان ژنی کە لەزانا
تەحرێ ، تیکە زوان چیرۆکا ئەوین پینها کوردە واریسی ژنی دفریت .
بگرە ژ نانی کە مین چیرۆکی و مەیدانا وان و زیان و پەوشتین وان کەسا
هەتا بگەھی یە - شیرینی سەر ستۆی - ئەزانین و هەزارێ و نەساخی هەر

چهنده من هندهك تي ديتن يئن دههين لسه رفي جبروكتي بهلسي نهف
تي دينه دي بهرزه بن ل بهرام بهر جواني و پامانا وي ... دي بهرزه بن ل
بهيفا - نهلوش - لدويمهيك جبروكتي هانسي به نهو بهيفا نوكه زي
زاپوكتن مه ل گوندا ب كار دئين ... نهز في تستي دينزم چونكي مه
بخو زي نهف بهيفه يا ب كار نيزاي ل دهمني نهم بجويك و فهرمون دگل
جبروكتا « نهحره » (۱۰)

ژنڧيڭكا دهات ... ڪوڙڪ دناف نڧيڭڪادا خو وهر دگيريت و ٻه ٻارا خو
 ددهت : « نهز نانم هه تا سيندي » .. ڪه لڪ بڻي به ڪئي ڪيف خوننه و
 سيندي ڪه ل ڪو ده يڪا وي ڪازي دڪه تي « نوسمان » هه ما دي ٽڪسه
 ژنيڦ جهي خو ٻٽه ده و خو تي وهر ڪهت و ده يڪا وي حيه نسي
 بيت !

دناف نڧيڭڪادا زڪه يفا دله يزي .. ژ نشڪيفه ڪه يفا وي ل ڪيمي دا و
 تر سه ڪئي دل تي وي ڪرت و ڪوت « يا هه ڪه ! نهز نفسم ؟ .. نانم ..
 نانم .. ما دي بوجي نفم .. دي چ دخه وي دا بينم ؟ » ٻشي ده مه ڪئي
 ده يڪا وي هاته سه ر جهي وي و خو بره خ نه دريز ڪر : « تو نفسي ڪوري
 من ؟ » .. نوسمان چ نايڙيت .. ده يڪا وي بهر سينگي خوفه بر ..
 ڪه يفا ڪا خوشي و ڪه رم خو بهر دا جاني وي .. تشه ڪ وه ڪ نه ڦيني ..
 ڪري يا مرڻي دڻيت ... يي ل هيفيا سيندي دا بينيت ڪا دي جهوا
 زوي رابيت و ده يڪا خو حيه تي ڪهت .. دايڪ نفست و
 نوسمان هه ر خو زڻي ته نشتي وهر دگيريت سه ر ته نشتا دي ، خه و چو
 چاڦين وي ، لي نه و زوي زبه ر نادانيت .. راديت .. بيسته ڪئي ل ديمي
 ده يڪا خو ته ماشه دڪهت ، بينا خو ڪو بر هه لد ڪيشا .. ديمي وي يي سبي
 ب ٿاهه هيفي روڻ تر ده و ، و بر جا وي يا بوڙ ب ڪه زينن ته يسوڪ فه ڦي
 ڪاڻي ديار دڪهت رهش تره و نه وي لسه ر هاليڪا سبي ڪوم بو .. وه ڪي
 خه له ڪين لهف وهر بوين .. و ٻشي بينه ڪا خواهش دبر جا رهش و ديمي
 سبي فو ڪري .. سه ري وي ڪران ديت و دڪه ڦينه سه ر هاليڪي ..
 نيغه شهفه و هه يفا چارده شهفي ، شهف ڪري به روڙ .. مرڻي دڪاريت
 چيلا ل بنن ڪو لڪي مه خه ل هاتي ڪيا دخوار بينت ... خه وي نوسمان
 ڪر ٿو ، دياره دي نفيت .. ده ستي خو دگه زت ، ددانن خو دسپر ڪينت ،
 به لي يي سوڌه ، خه وي وه ڪي ٿاهه ڪئي هه ر چار ره خين وي ڪر ٿيو ، سل

دېت باشى دگرنزيت .. و ديسا دوباره دکهت .. سيندى دى چينه دکوشا
 دهیکا خودا و دستين خول ستويى وى وهرينت .. ههيف
 سهرشيف بو .. مروف دبزيت هاها دى لىفا وى ژ نهردى گريت .. دى
 سور بيت و ههر نأفا بيت ... روناھيى دست يى کر .. سبى و نازک ..
 ژبشت جيايت رهخى رۆزهلانى دهرکهت کويکيت وان چيا هدى هدى
 روھن دکرن ... گوند جاره کا دن ب زين کهت و زبان تى گه پريا ..
 بوپه بوپا گلين .. گوندى دست يى کر .. دايکى خو چه مانده و ما د
 کوپكى فوکرى .. سهرى وى زسه ر پاليفكى نه هسى بو ، ب رهخه کنى
 که تىو ؛ ستويى وى يى لاواز و ديمکى وى يى زهر وهر گه رايى ،
 ههروه کى بنهنا نه تيت و نه دجيت .. ديمى بيچوک لهه ر روناھيى يا
 سحرى وهک نه شابه هاکن ديار دکر و ده يکى دبه ررا زيمارهک دکر ...
 کوپكى چنگلنى خور يى ب ستوراني يا تيله کى زين نئينکى ئينا
 دهرقه ، چافى دهیکا وى ما پيمو ناخينکهک ژ کويراني يا دلنى خو
 کيشا ... بيچک خول جهى خول قلغانده و رابووه ... سياتفاک وى ژبه ر
 روناھيى يا هه يفتى که ته سهر قهره مى کولکسى ... ده يکى ددلى خودا
 گوت ... هنيار ناکه م .. نه خير هنيار ناکه م .. بلا ژ برس بمرين ..
 کارى تى زاروکى دى چ که هينه مه ؟ هيشتا چافين وى بده ستنى
 کوپكى فه بون .. چريسه تى گوت ، جهواتا نهو تى نه ئينايه دهر کو
 کوپى وى هوسا لاوازه ... نه گهر نه م ژ برس بمرين .. بلا بمرين
 هندهک دافين برجا خويا . دريز دان بهر ددانين خوه و ژ که رب جوى ..
 مبرى وى ل خوارى گازی کرى « هيشتا نه رابويه ؟ » .. زفکى
 ب دلنى شکسته گوت ... « ته چ ژ کوپكى دقيت ؟ تى وهک
 تيله کى به .. دى هه ستنى يى وى يه لخن » .. مبرکسى ب سلى فه

گوت ... « دڦيت نه فرۆ راييت .. دڦيتر مه ته ، دڦيت راييت .. بلا هدر
ز فني گانئي فيري كاري بيت .. ز بچويكائي بگه هيت ، .. زنكي بترسي
دين ليقين خورا گوت ... « دستين وي و سا بن هيزن ... ؟ نيزيكي
كوپكي بو و ل هنداف سهري راوه ستا .. دلتي وئي رانه گرت في كوپكي
ب سفكي يا په روكي زخه و راکت و ل فني گهرمي بهارونه سهر شولي ...

دنگي خه يدي هدر ز خوارتي دهات .. « هنيار كه .. شهقه كئي
ليخه .. مه گوتنا خود دايه مسته فا ناغا .. دئي كوركه ك دي ز كيري
بهيدا كت في شه قتي ؟ ، ... « جاميرو دلتي م ناگريت گه لسه ك بي
هيزه .. ما دئي كاري وي چ گه هينته مه ؟ ، ... ميركي گوت ...
« هه كه هدر ... ز فني گانئي هيني شول نه بيت ... « تبلين دا يكي
ديف پرچا نوسمان پا بون « نوسمان .. هلو نوسمان .. هلو كوپي
من .. روژ هلات ، كوپك نالي و خو وهر كيرا سهر ته نشتا دي ...
« نوسمان .. كوپي من .. روژ دهر كهت ، .. هيديكه دستين خو
هاقين ملي ههروه كي كو دئي هه رپيت .. راكر و جارو كا دي زفراند
سهر جهتي وي ... « نئي ناراييت .. ناراييت ، مادتي كوزم ؟ ، .. كوكلي
قه پرمي دين بين وئي دا وهك چنجير كئي هه زيا ... ميرك خه يدي ...
« نه عله تا خودي لته و وي ، ناراييت ها ؟ ، ... « ناراييت چ بگه م ؟ ...
ميرك چو سه رباني و دست هاقينه جهنگلي كوپكي و راكر زيي فه ..
كوپك ما هه لاوبستي به دستي بابتي خوفه مينا كيفروشكه كا بچويك ،
گازي دكهت ... « دادتي .. دادتي .. « ثنا خوارتي و هاقينست
نيث ناخا بهر سفكي بهر بين ده يكا وي ... زنكي بهرني خودا كوپي خو
و گوت .. « خودي چ بچويكا نه هيلينه بهر ره حما كه سي ، .. ز عه ردني
راكر و دابهر سينگي خوفه و چاقين وي بين بچويك زيق بون هه كو
بهرني خو ددا وان دهرا .. پاشي زنكي بر چاقين وي ب ناغا سار

شوشن ... « دادی ؟ » کوپکی گوت یستی هشی وی هانی سه ری ...
« جانی دمیگا خو » ... « ته قفل کره ددهقی م دا ! »

عهره پانا مسته فا ناغا گدهشت .. بهر دهری خانی راوهستا ..
! نوسمان ؟ .. ب لهز نوسمان هات و چو دعه ره باننی دا .. ز که یفا
ستران گوتن .. دمیگنی گوتنه « زمینه بی » نهوا ل نك ناغای شول
دگر .. « نهز گوری زهینه ب ، جافی ته ل نوسمان بیت .. زارو که ..
چهرم و هسنی به .. « زمینه بی بهرسف دایتی « خویشکی بلا دلی ته
نهمینیت .. چهوا دی نوسمان یثینین ؟ » .. گه هشتن ناف زه فی بی ..
روژ هیشتا نه هلا بون ، گورزین گهنمی نهوی مه کینی دروین ، ریک و یك
هاقیینه سه ریک هیشتا نه بون و بیها گیاشنکی و ناقارا ز وارا دفری ..
ههسپك ل بهر عهره باننی گونده و دست هاقتتی گهنم لسه ر بارکر و
نوسمان ههساری ههسپی دگیشته بون سه ر بیده ری و فالادزفراندهفه ..
بالا یاری دگهل نوسمان دگرن جار و مارا .. « چهوانی نوسمان ؟ » ..
« هه ر بزین نوسمان » .. گهلهك که یفا نوسمان هابی .. جافی
روژی دهرکت ل یشت جایی وه کی گوگیکاناکری سور و ههلمه کا
کیم ب کتهك مروقی ددیت ز گولین گهنمی دفری و .. هندهك پارچین
عهوری سپی ل عهسمانی دزفرین و نوسمان سفل بی دهیت و دجیت وه کی
(دم زمیره کنی) لناف بهرا وان نهوین گهنم کوم دگرن و بیده ری و
زمینه بی جار جار ترانه دگهل دگرن و دگوتی « ها نوسمان .. ها
شبری من

جافی روژی بلندبو ل عهسمانی و پوناها وی ل هه می عهردا بهلاف
بو .. دافین روژی بهروفازی دبون دهنی دگهته سه ر گورزین گهنمی ..

ب ههزاران دافین روناغیو تیک دتالیان و زئی دفرین .. نوزئی سهر و
 چافین پالا زهپ کر بو و شرکین خو هئی ب سهر چافین وادا دهه ساته
 خری .. نه و در وهلی هابو وه کی نو نا کره کی بهردی بی ... دیمسی
 نوسمان نه وی هه نافی زهر و بوسی کر بو بتر داهات و چافین وی هویر
 بون و خو هئی دجلکین وی را هافیت ... کاکستی و زفیا سیندی ؟ هه کو
 فنی کافئی ب پرتقه دجیت پین وی تیک دتالین و گهلهک جارا دا کهینه پین
 پین هه سپی بهلی خو دگرت ... چهند پین وی که تپانه سهر ناخا شاریای
 وه کی ناسه کئی کهرم کری دا خو هه لافیت ... لهوما پرتقه چونای وی نزا یا
 چاوه بو ... دهمی نوسمان (عه ره بانه) دیره سهر بیده ری پالا خو دریز
 دکره سهر کومین که نسی لبن تافی دایهنا خو فهدن هه نا بز فزیت ...
 جارنا زی دا هندک پنین عه وری سپی ل هه داف سهری وان پراوسیت لی
 هه زویکا به لاف دبو چافین وان دمانه پتفه .. نوسمان هه به ری خو
 ددایی کا چ عه وری دی نین ... پوز ل نیقاعه سماتی بو دونیایی ز کهر ما
 نهوق فهدان ... عه ری شاریای و بهق بوی ، پین نوسمانی دسوتن و
 وهلی دکر خو به لافیت هندی دیشان وه کسی ناسه کئی کهرم بچیته
 دمیلا کئی پرا ... زهر نه حرئی وهل دونیایی هابو مروف نه دکاری ل
 دویراتیا دهه میترا چ بینیت

چافئی زهینه بی ب نوسمان کهت .. پین وی گهلهک دله رزین نینا
 کوتئی « نوسمان .. نوسمان ل سهر پین خو نه که ریی .. کا دانه دانمه
 سهر بشتا هه سپی ، .. پا کر و دا سهر پشنتی و هوسا نوسمان (عه ره بانه)
 دینا و دبر .. بهلی پین وی هه دله رزین ، هاته خاری و چو نک زهینه بی
 نهوا گورزین که نسی گری ددان .. زهینه بی کوتئی ... بوجی ته هه سب
 هتلا .. دئی چ کهی هه که ره فی ؟ ، نوسمان نیریک بو .. دهستی وی
 گرت و کوتئی « خالدهت به ری خو بدی .. هه کو نه زه رن دهم دئی بوته

جوتنه کئی گوهار کین زبیری کریم ! ، ب غار زفیری نک ههسی . . . ،
 کهرما بنهن نهنگ بوی . . . خو چیکه کا بایی نائیت و لنگین نوسمان بی
 دیشن و تیدی نهشین گرانیا وی ل سدر پشنا ههسی زه ب کهن و . . .
 ههسپ ب خو دهات و دچو . . . نوسمان چ بی نهما ، چافین وی چ تشتا
 ژیک جودا ناکن . . . دئی کهفیت ، هه دئی کهفیت . . . بو دهمی
 بنهن فه دانا نیفرۆ . . . فرافینا خو لهن تیتو کا نه حرئی خار و نافه کا گهرم
 بهردا کر . . . به لئی نوسمان پاریهک ژی نه کره دده فئی خودا . . . هندی
 زهینه ب هاتی . هه دا تافی فهخوت و گهلهک خوش کاربو هه کو زهینه بی
 (سه تله کا) تافی ل سدری کری ، یستی هیتی بیجهک بنهنا کورکی هات ،
 هشین وی هاته سدری . . . دهمی پاپنه فه کاری خو زهینه بی گوتی « تو
 هه ره بنهنا خو فه دانا نک زمه دئی هه فساری ههسی کیشیت »

« نه . خالته نه . . . نه ژ ب خو دئی هه فساری کیشم ، نه ز نه وهستیای

مه ! . . . »

هه فسار ژ دهستا ئینا دهر . . . نوسمان روینشت و بهردا گریچی « نه ز
 نه وهستیای مه ، ب خودی نه ز نه وهستیای مه . . . پیره ژنه کسئی ل و قه تر
 گوت . . . داننه سدر پشنا ههسی . . . بلا بکهفیت و ژیک بته دهر نه و
 کویجهک . . . » نوسمان هه د گوت « نه ز نه وهستیای مه ، ب خودی نه ز
 ناکه قم » . ئینا نه چار بون داننه سدر پشنا ههسی . . . به لئی پشنی دو سئی
 چارا هاتی و جوی کیزبو ب کوتهک خو ل سهر پشنا ههسی دگرت . . .
 پاشی ده ف درئز بو سهر پشنا ههسی و دهستی خو هاتیته بزین وی ،
 زهینه بی ناگه ل حالی وی بو دهمی چاتی دئی فیکه تی ، فینجا ئینا
 خاری و وی های زخوه نه بو ، درئز کره سهر گوره زه کئی و گوت
 « زارو که کئی پکینه » بیجهکا تافی ئینا ل سدری کر و لهر تافی پاره ستا دا

سپهر لیدت بستی بینه کا خوش نوسمان هاته سهر خسوه ما دجونیسارا
 فوگری ل سهر جهتی خود .. قهد نه دشیاسهرتی خو بلند کت زندهرما
 هاتا تیقاری هه کو شول بدویماهی هاتی . زدهینه بی دستتی وی گرت و دانا
 سهر (عه ربانی) وه کی گونته کنی نهرم و گونتی .. « نه فر و نه باش شول
 کر .. دتی ناغا گه له ک بارا ده نه ته ، نوسمان زتی پرسسی ... « ما دتی
 دت ؟ .. « ته گه له کنی شول کری ، نوسمان وی گاتی گه له کنی
 جخت و دنیم گهش بو

* * *

مالا ناغای هه می لهر سکتی پرویشت بون شیف دخوار و ل نیریک
 وان (عه ربانه) یا پاره ستای بو ، دوو هه سب لهر دگریدای بون ،
 سهرین خو کربونه دناف بویشی یا خشخشه ک زتی دینا هه چکو
 دیت و .. بیها بویشه کنی تهر ژ وان درا دفری

تاریی پهرین خو داهیلان و نوسمان ل نیریک هدر دوو هه سیا
 پاره ستیای بو ، وه سای بیهن نهنگ بو خوه داییزی نهو بی ژناف زه فیتی
 زفری . بهر تی خو دده تی بی شیفتی دخون و نهوی زبیر کری ، نوسمان
 بیهن کورتکی بو ژ وی خودانی .. هدر دکوخی و ل دور خو دزفری و
 دارک ژ عهردی قیدان و دشکاندن و هنده ک خیچک ل نهردی دکرن و دا
 دار که کی ل سهر نهردی گفیشیت دا دهنگ ژتی بهیت ، بهلکی نهوین
 ب خارنی و سوجه تی و که نیی فه مزویل ناگه لتی بیت .. بهلی ژخوبو ،
 جاره کادی دا زفریت وان خیچکا زتی بهت ب بین خو .. سهرتی داری
 ل عهردی جکلاندو ل دور زفری و .. نهوین دپرویشتی دا زبیر فه کت و
 ب یاری یا خوه مزویل بیت .. ؛ ژشکیفه دهنگه هاته گوها ، دار زدهستی
 کت و ل جهتی خو (جهندی) ، دقا بره قیت .. بهلکی وه نه کر ..

دەنگی زنا ئاغای بو دگوتی . . « تو ئوسمان . . ئوسمان . . ئوسمانه . .
 ودره ئوسمان » بەلێ ئوسمان زجھ نەلقی . . « ودره ئوسمان . . ودره
 شیخی بخو دگەل مە ، ئوسمان مال جھتی خو ، گوھ نەدایتی . . یی بی
 دەنگە ، ماتو نەچوو یە مائە هەکو هوبن زناف زەفی یی زفرین . . دینۆ
 دئی دەیکا تە لته گەپریت و دئی دلێ وئی لدویف تەقەبت . . زنگی خو
 بلایتی میری خوفە خواری کرو تشەك گوتی . . هەمیا بەردا کەنی . .
 ئوسمان زەھمی دلێ خو حەز دکر برەفیت . . بەلێ وەلێ هاتبو خوە
 دا بنزی یی بزمار دای مستەفا ئاغای گوت . . « بەرێ خو بەدەنی !
 من زبیر کر کرا ئوسمان بەدەمی ، جزدانکا خو دەریخت و پارە کئی
 ب (۲۵ لیرە) درێز کرە ب نك ئوسمان قە . . دەستی خو لێداو کرە هەوار
 « نەلوش . . مەلەز غاردا .

هەکو گەشتی بە مال . . خو هائێتە سەر سینگی دەیکا خو یی
 بێن هەمایی و گوت « هائی . . دەیکا وی پارە سێ جار ل هنداڤ سەری
 وی زفراندو نێزبکی لێقین خو کر .

ژێدەر

- ۱ - بەشار کەمال کارشەیا « ئەودییوی چیا » گوهرینا شکور - مستەفا -
بغداد - ۱۹۸۳ .
- ۲ - گوڤارا (بەیان) هزمارا : ۸۹ تەباخا / ۱۹۸۳ ب / ۲۶-۲۹ .
- ۳ - بەشار کەمال / مجموعه قصص / ترجمه عبدالوهاب الداقوقی
بغداد ۱۹۸۰ .
- ۴ - گوڤارا (بەیان) هزمارا : ۸۵ نيسانا / ۱۹۸۳ ب / ۴۱ .
- ۵ - بەشال کەمال تەنە کە گوهرینا شکور مستەفا - بغداد ۱۹۸۱ .

٦ - يهشار كه مال مجموعه قصص / ترجمه عبدالوهاب الدافوقى /
بغداد ١٩٨٠ •

٧ - زنده روى به روى •

٨ - توما بوا : مع الاكراد - ترجمه آواز زنگنه / بغداد ١٩٧٥ ص ٧٢

٩ - گو قارا (به يان) هزمارا : ٦٤ تيرمه ها ١٩٨٠ •

١٠ - يهشار كه مال / مجموعه قصص / ترجمه عبدالوهاب الدافوقى /

بغداد ١٩٨٠ •

پيرۆزبايى

چهند من حەز دكر ، چاخى ئەز دبهنگا وەدا شىابام ئەو هزرا من
دكرو دئىسى ، دئاف پووبەلین پووزنامە يان كو قارە كيدا بەلاف كەم ••
لئى ديسا ئەز گەلەك بەمختە وەرم جونكى ئەو دەليفا زەمن پورى ئەزى
دئاف تل و خائين وەدا دینم ئەفرو •• ئەو كەدەرا من بۆه هانە جى ،
ئیدی ژ دل و جانئى خوہ ئەز ئى كارئى وە پيرۆز دكەم ، خودئى
ھارىكارئى وە بت ، هيفيا من ئەوہ كو ئاستەنگ و ئاريشە نەبە ئەگەرا
سستى •• مە پئى خوشە زى ب هەمى هەست و بىرا خوہ پيرۆزبايا وە
بکەين هيفيدارين هەر دبهردەوام بين ل خزمەتا تۆر و مللەتئى خوہ ئەى
لاوین پوناک پير و خوشەئى •

د - نافعى ناکرەيى
سەرۆكى ئىكەتيا تۆرەخان و
ئەفسەفانين كورد

ناقەرۆك

۲	يىشگون
	پىزانى ئالىغانى
۶	پەرخە و كارى رەخە گرى
	سمائىلى براھىم
۱۴	شارەزائى زىندانانا
	حسەينى بۆتانى
۲۵	ھۆزائفانى ئايىنى
	عەبدىلاىى جىندى
۳۰	زېۋ تەيە شەخىتى
	ھزرقان
۳۴	جىرقەك
	كەرىمى بىانى
۳۶	سۆرگولا . . . نەبىشكى
	كامىرانى بەروارى
۳۸	خويندارى دىتە دلوفانى

سەگقاننى يوسقى

۵۱

مىر زۆرۈ و دورو چىرۆك

فاضلى عومەر

۵۵

نەختى خەجى

دەنگى مە

۶۸

جىھانا زارۆكان

دەنگى مە

۷۰

سەربۆر و بىرھاتىن

دەنگى مە

۷۴

بوزاتىن

دەنگى مە

۷۵

تورەفائىت خو بنىاسن

سامىن سلىمانى حاجى

۸۳

يەشار كەمال و چىرۆكەك

۹۷

نافەرۆك

صوتنا

مجموعة من المواد الادبية والثقافية الكردية

DENGEME

دەنگ - ١٩٨٥

(١)

بها (٧٥٠) فلسه

بەرگ ژ نهخس کیشانا : ئیراهمی محهمدی

مطبعة الحوادث - هاتف ٤١٥٢٦٨٥